mentalis iubilus poſſit intelli
gi· qui pre magnitudie celeſtis
gaudij conceptus interius nec
ſileri poteſt nec exꝑmi· Et hec
tuba dicitur iubilea que lata q̃
dem interius et capax eſt· ꝫ lo
co vbi cori contingitur anguſta
tur· ¶ Huiuſmodi tubam i bra
bancie partibꝫ monialem vidi
que vbi aliquid de iocunditate
eterna ⁊ celeſtibꝰ gaudijs audi
ebat rapiebatur ĩ ſpiritu et cum
ad horam paululum quieuiſſet
incandeſcebat vultu et clauſis
oculis tam miris vocibꝫ iubilum
emittebat· vt nullum melos mu
ſicum poſſet eius dulcedini com
parari· Et hic quidem ſonus nľ
la articulata voce penitꝰ prome
batur· ꝫ inter pectus et guttur
armonia illa mirabiľ ĩſonabat·
Hec eſt illa de qua beatiſſimus
auguſtinus dicit contemplacio
nis ſpecies · que rapit omnem
animam deſiderio ſuo tanto ar
dẽciorẽ quanto mundiorem ⁊ tã
to mũdiorẽ q̃to ad ſpũalia re
ſurgẽtẽ et tãto ad ſpũalia reſur
gẽtẽ quãto carnalibꝫ deſiderijs
et terrenis affectõibꝰ morientẽꝫ·
Ad hanc ↄtẽplacõẽꝫ ipſe glorio
ſus auguſtinꝰ raptꝰ fuit· Cum ſi
cut beatus poſſidius calamenſ
epus de eo teſtať ſine vllo cibo
potu ve in ↄtemplacõe celeſti
um tribus diebꝰ ⁊ noctibꝫ conti
nuis permanerit· De ſeipſo q̊ꝫ
in libro cõfeſſionũ teſtať apte
dicẽs· Aliqñ intromittis me in
affectũ multũ inuſitatum ĩtror
ſus neſcio ad quã dulcedinẽꝫ q̃
ſi perficiatur in me neſcio q̊d
erit quod vita iſta non erit· Sꝫ
recido in hijs erũnoſis ponderi
bus et reſorbeor ſolitis ⁊ teneor
et multum fleo et multum te
neor· Hic eſſe valeo non volo·
illuc volo non valeo· miſer vtro
biqꝫ· Eſt autem gaudiũ q̊d nõ
datur ĩpijs ꝫ hijs qui te gratis
colunt· q̊rũ gaudiũ tu ipſe es·
Et ipſa ẽ beata vita gaudere de
te· ad te ꝑ te· Ipſa ẽ ⁊ nõ alia·
Qui aũt putant aliud eſſe gau
diũ ſectanť illud non tamen ve
rũ· Invocibꝫ igiť mẽtaľ iubili g̃
tus eris deo gratꝰ ãgeľ· nec mirã
bilius aliq̃d ſub celo nec icũdi
us poteris expiri·

¶ Qz qui nolunt decipi omnia
faciãt cũ ↄſilio· Capitulũ· xli·

Habent priuati cõſilia·
Et hoc ſm ſalomonẽ·
Erit ſalus vbi multa cõ
ſilia. Contra in deutronomio
moyſes in canticis de reprobis
dicit· Gens abſqꝫ conſilio et ſi
ne prudencia eſt· Thobias fili
um ſuũ inſtruens verbis dicit·

Cõſiliũ a ſapiente ſemꝑ reqre·
Stultũ eſt enĩ voluntati xp̄i mo
tꝰ innita· Et ꝓpter hoc ſalomon
diligẽter ãmonuit dicens· Fili
ſine ↄſilio michil facias et poſt
factũ non peitebis· Conſiliariũ
aũt habe illũ q̃ ꝓuidꝰ ⁊ diſcretꝰ
eſt ⁊ cui ↄſcĩetiam ⁊ viam tuam
in õibus reuelaſti· Juſtũ et tu
tiſſimũ eſt nec õnem hoĩez idu
cere in domũ tuã· Vñ in ꝓuerbi
is dicitur· Conſiliarius tibi ſit
vnꝰ ex mille· ¶ Erat vir bonꝰ ſꝫ
ſimplex valde ſicut indubitabi
li relacõne pcepi in finibꝰ galli
arũ cui dyabolus in ſpecie ⁊ viſi
one angelica frequentius appa
rebat· Cui et dixit· Diuerſꝫ q̃p
pe voluntatibus fluctuas ⁊ q̃d
facere debes ignoras· In hoc er
go miſſus ſũ vt meo regaris cõ
ſilio· ⁊ cõſiliũ aliud õne poſtpo
nas· Quacũqꝫ aũt hora ꝓuide
ris me ↄſilio meo ⁊ ſincera viſio
ne carebꝫ· Nec mora· vbi miſera
mꝰ ille pactũ cum morte ſpoſpõ
dit· viſitaꝛ illuſtraꝛ ſerenatur
et in tãta tranq̃llitate cordis et
corporis ↄq̃euit vt vix ſe hoĩez
inter hoĩes ſꝫ ſupꝑ hoĩes angelũ
eſtimaretꝫ· Hinc cum temptator
aſtutꝰ in familiaritatem ſibi ſupbi
am pre nimia ſinceritate hoĩem
extuliſſet· paulatĩ cepit ei mol
licies blandiri et per hanc tan
dẽ miſerũ inclinauit vt in ĩmen
maximũ ꝑ̄pe corrueret ⁊ ipius
corporee mortis precipitio ꝑ̄pi
quaretꝫ· ſꝫ eũ diuina miſericordia
preueit ⁊ tali remedio liberauit
Erãt in vicinia eiꝰ vir ſagax ĩge
nio ⁊ exptꝰ multa· cui ille cõfite
ri ↄſueuerat pꝰſq̃ ĩ laqum dya
boli cecidiſſet· Hic vt vidit hoĩ
nem ſolitarium incedere ⁊ abſẽn
tãtem ſe ab õni ſocietate bonoꝝ
eũ alloq̃tur ĩ hũc modũ· Viror
kariſſime cuius dim iam rega
ris ↄſilio et mutatis pſ̃tinis mo
ribꝰ nec confiteri te video nec lo
qui viris ſpũalibꝰ nec predica
cõnem eccleſiaſticã frequẽtare·
Videas ergo ne decipias temet
ipſũ et irretiaris laq̃is dyaboli
tẽptatoris· Et ego q̃dẽ te ſim
plicem noui ⁊ facilem q̃ te ſolũ
ꝑuatũ conſilio callidꝰ hoſtis eli
dat ⁊ non habeas ſubleuantẽ·
Ad cuius verba mox homo rubo
re pfuſus· credebat illi õnia q̃
geſta erant per ſpũatũ patuiſſe
cõmotuſqꝫ ⁊ effuſus in lacrimis
arguẽti ſe totam cõſcĩaꝫ patefe
cit· Nec mora· ↄſilio eius a tẽp
tacõe ſolutꝰ eſt ⁊ per conſequẽs
a tẽptatore·

¶ De prouida circumſpectione
preteritoꝝ preſentium ⁊ futuro
rum cũcta ſint ꝓſpicienda ¶ Ca
pitulum· xlij·

Tempa prenoſcāt. Et i
hoc diligēs fideliū cau
tela notat. Vñ paulus
redimētes inqt tps qm dies ma
li ſūt. Mali qdē dicūt dies non
quia mali ſunt ſꝫ quia mala in
eis fiunt. Nos ergo redimimus
in bonum ſi per cautam conuer
ſacionem aut circam ā ſpiritu ꝑ
uidencie malignancium contra
nos īſidias declinamus. Sunt
autem pleriqꝫ fideliū qui in hijs
que preſencia ſūt oculos aptos
habent ⁊ claros. Carere q̄ futu
ra ſunt non attendunt. Beata
illa animalia que vidit ezechiel
oculata erant ante et retro totū
qꝫ corpus eorum plenum oculis
erat. Quo pluri de datur intelli
gi omnem vitam noſtram prete
ritis preſentibus ⁊ futuris opor
tere prouida circūſpectione mu
nire. ¶ Erat qdā nobilis adoleſ
cens q̄ valde ſagax ingenio regi
patri ſucceſſit i regno. Hic acci
dit vt in regia ciuitate nūdinis
ↄſtitutis rex cū ſodalibꝰ ſuis ad
īſpiciēdos īſtitores et res vena
les ſollicitꝰ circuiret. et videns
hoīeꝫ grandeuū etate ſedētem in
nūdinis quereret quis ſit. ſi qd ve
nale haberet. Cui ille. Dicor in
qt phs ſapiētiā venalē habeo.
Ad hoc gauiſus rex ⁊ ſubridēs.
bene inqt vt iuuenē ↄſtitutū i re
gimine ↄpetit ſapientiam habe
re. Tu aūt videas quantum ve lis
vendere centū marcas. Et ſenex
vnum īquit tibi pro ſtatu to pre
cio dicā qd ſi bñ tenueris optie
p illō ēgeris et reges. Temē nil Nota
loq̄ris. Temē nil attēptes nꝭ ꝑ
us cogites qd ſequatur. Si plꝰ
volueris addas et precium. Ad
hoc igit omnibus concitatis in
riſum. Rex conſideranciꝰ verbi
pōdꝰ abūtit. Et ꝓho ſtatī ſolui
ꝑcū ipauit. Verbū aūt qd acce
perat ī ſupliminarbꝫ palacij ⁊ i
menſ ⁊ i ciphis aureis ⁊ manu
tergijs ſcribi fecit. Hinc poſtea
ſucceſſu temporis rex in ſapiē
cia et virtute proficiens inſtitu
it fortiter animum erpere po
pulū humilem de manu potenci
um qui a nobilibus terre graui
ter premebat et regnū ſuū i oī
iuſticia gubernarēt. Pro quo no
biles ſui in ſedicōeꝫ vꝰſi cū neq̄q̄
in maifeſto ꝓpter fauorē popu
li ↄtra eū auderēt aliqd attēp
tare. occulte quendam raſorem
precio ↄduxerūt vt regem ī cō
claui radendū nouacula iugula
ret. Ergo vbi rex adlētata bar
ba ſe radendum exhibuit dictus
raſor in manutergio quod erat
circa collum regis ſcriptum le
git. Temere nil attemptes ni
prius cogites qd ſequatur. Et

ſup ꝑpoſito ſceleris pauefactꝰ
expalluit ⁊ manū tremulā mox
retraxit. Quo viſo rex exegit
nec ſine cauſa euētum ↄſiderās
diſſimulātem raſorē quaſi hoc
ſibi ex infirmitate cōtigiſſet ex
tendit ad penā: et veritatem rei
cum tormētis extorſit. Hic er
go rex liberatꝰ a morte vere didi
cit q̄a melior ſapiencia cunctis
opibus et omnia que deſiderant̄
huic non valent cōparari. Poſſu
mus tñ ⁊ ad litterā precognoſ
cere tempora futurorū nō tamē
quaſi ex nobis ſꝫ reuelante illo
q̄ dixit diſcipulꝭ ſuis. Non eſt
veſtrū noſſe tempora vel momē
ta que pater poſuit in ſua pote
ſtate. Fit aūt hoc per ſpiritum
interius ſuggerentem vel ꝑ ſom
num i enigmate vel per cōiectu
ras vt homines ſagaces igenio
de preteritis vel preſentibꝫ futu
rorū cauſas eliciūt ſpiritu reue
lante. ¶ Prefatꝰ Frater heinri
cus de colonia ordis predicatorꝫ
anteq̄ȝ ipſe ordo inchoatꝰ fuiſſꝫ
ſicut per ipſum didicimꝰ futurū
predicatorum ordinē precogno
uit. Habuit patruū militem ſe
dulū in cultu dei i partibꝫ theu
tonie opido mōtis martis. Hic
dictū iuuenē heinricum ſagacē
videns etate adultū ⁊ optie gra
maticis inſtitutū miſit parhiſius
vt dyalecticā ⁊ artes ceteras aſ
ſequeretꝛ. Quod vt factum ē pa
truus eius defūctꝰ ē ⁊ itermiſſū
eſt eius ſtudiū annis tribꝫ q̄bꝫ
in predicto opido ſcolas rexit.
Hijs q̄dem elapſis apparuit ei
patruus ſuus dicens. Sumes i
remediū pene qua crucior i pur
gatorio iheroſolimitanā crucē
que i theutonia predicatꝛ ⁊ tñſ
fretabꝭ et exacto ibidem tpe ciꝫ
rediens ꝑges parhiſius et inueni
es nouū predicatorꝫ ordinē quē
intrabis. Paupertatem eorū ne
verearis ⁊ non deſpicias paucita
tem quoniam in ſalutem multo
rum feliciſſime coaleſcent vt cō
ualeſcāt. Ad hec v̄ba dictꝰ cleri
cus ſtupefactꝰ ſine vlla turbulē
ta cunctacione qđ iuſſus erāt ag
gredit. Et facta peregrinacione
vbi rediit. et venit parhiſius iue
nit ordinē predicatorꝫ nouiter
in partibꝫ albigencīū inchoatū
domūq̄ȝ iā icepta̅ pariſius ⁊ ſine
heſitacione aliqua in ꝑuo poſt
tpe ordinem eſt adeptꝰ. Ubi cū
annis pluribꝰ deuotiſſime pro
feciſſet iterato illi apparuit pa
truus dicens. A pena qua cru
ciabar te iuuāte ſolutꝰ ſū. Tu
autē ne cuncteris iterato tñſire
mare ſi te ſeniores tui elegerīt
tñſmittendū. Et hoc q̄dem ciꝫ
dictus Frater heinricꝰ celatum

habeⱥt a magiſtro ordis ꝛ dif
finitoribus prouincialiū fratrū
in terram ſanctam trāſmiſſus ē.
a qua poſtea rediens. tercioqꝫ
a feliciſſimo rege francie ludowi
co in ſociū ſue peregrinacionis
ad tranſmarinam terram dedu
ctus. Elapſo autē tempore cum
rediret in via qua reuertebaᵗ
ad gallias felici morte defunctꝰ
ē. Quantū autem vir iſte predi
cacione ꝓfecerit ī clero pariſius.
quanto ue conſilio aut etiaꝫ ali
as vbi diuerſ populꝰ et clericis
predicauit ad plenū poſſe nemi
nē arbitror eſtimare. ¶ Qz eti
am hoīes ſagaci īgenio futura
preuideāt tali exēplo ꝓbabo. Co
mes loſenſ ī ꝯfinio brabācie lu
dowicꝰ noīe phiſicū expertū valde
in comitatu habuit. q̄ cū p villā
quādā iuxta choreā quandā ha
beret trāſitū puella q̄dā pulchra
facie cū miā ſuauitate vocis cho
rizātibꝰ precinebat. quā q̄dē co
mes per horā nimis intuitꝰ dili
genter cū familia ptrāſiuit. Et
cum ſtupētem videret Phiſicꝰ ait
Miraris inq̄t o comes vocem et
pulchritudinē precinentis. ma
gis iam mirāberis morituram. Vix
ṽba ꝯpleuit phiſicꝰ ꝛ clamor va
lidus ī villa ſublatꝰ eſt. Cogno
uitqꝫ directis nūcijs dictā pre
cētricē morte ſubita corruiſſe.

Et nota lector ꝙ phiſicū nō cre
do alias niſi ꝑ cas cancancas vix
indagabilis vicio mortem ī pu
ella ſubitam precognoſcere potu
iſſe. ¶ Duciſſam etiam braban
cie nobilem aleyſam anteq̄ꝫ no
biliſſimū heinricū ducē duceret
per phiſicum patris ſui ducis
burgundie percuiſſe ipſa refe
rente cognouimus ꝙ primo con
ceptu vix nato ꝛ baptizato pro
tinus priuaretur. ſecundo vero
debili. poſtmodum letaretur. qd
q̄dem euidētiſſime vidimꝰ nos.
Et hoc forte phiſicus pot āt p
uidere cognita q̄litate ꝛ debilita
te matricis. Spiritu aūt ꝓphe
cie ioſeph ſomnia ſagacitate ho
mines q̄ndoqꝫ et maxie dēones
tpa prenoſcūt. Somnio quedā
imminētē mortē preuidiſſe cogno
ui. In vna q̄dē domo nos decē
ſacerdotes et duo diaconi ſtudio
debita morabamur. ꝛ ſpero ꝙ ſi
ne labe pcti mortꝰ. Vnꝰ ergo no
ſtrū viſū ſomniū ſic narrauit.
Miſſā me ī ſomnis celebrare pu
tabā ꝛ ecce vidi ſacramētū ſang
nis xp̄i ī calice creſcere vſqꝫ ad
ſuphciē ꝛ effūdi. Tūc vnus ex
nr̄is ſuſpirans ſequit dixit. Calix
paſſionem ſignat ꝛ nūc kmie pre
para aīaꝫ tuam ad temptacionē
validiſſimam vel ad mortem.
Nec mora. ſcd̄a nocte ita ſequiter

infirmatus vt mori ſubito crede
ret · Tercia aūt nocte q̄dā ex ſo
cijs dūs matututīs orare volēs
dormitare cepit · et ecce vox īto
muit ⁊ dixit · Vigila ⁊ ora · hoc
cū tcio fiet ⁊ tercio dormitaret
ſubito accurrit famulus q̄ cuſto
diebat egrotū dicens eum mor
tuum aut excitabiliter dormien
tem · Attoniti oēs q̄ eramꝰ i do
mo curcamꝰ iueimꝰ hoiez mox
defūctū ⁊ verificatū ſomniū ⁊ in
terpretacōnem eius in miſterio
celicus preſignatū · ¶ Nota ergo
in excitacōne dormitātis quātā
diligēciam q̄ītam inſtāciā ora
cionis velit circa morientes cle
mencia ſaluatoris vt ab inimici
inſidiantis calcaneo nrō cueāt
incurſu · Multum ergo reprehē
denda eſt negligēcia quorūdaz
religioſorū q̄ ſine ꝯpaſſione · ſi
ne corde · ſine intentiſſima etiā
obſecracōnis ope ita vident fra
tres q̄ſi pecudes morientes · Et
tales q̄dem timere debēt ne eiſ
dem iuſto dei iudicio rependaꝫ
i fine ⁊ ſine auxilio deſtituti an
guſtiſſime a demōibꝰ arceantꝫ ·
In q̄buſdam regulariū mōſteri
is approbabil valde ꝯſuetudo te
netur vt iminente frēs ſine diſ
ciplinas acerbiſſimas ſinguli
cum inuocacōe ſcōrū accipiāt i
ꝯpulſacōnem demonum et ſub
ſidiū morientis ·

¶ Quod tribulacōnes ⁊ perſecucōes pacienter ſint tolerande · ¶ Capitulum · xliiij ·

Pꝛediuinant enī imbres
ventoſqꝫ et tunc ſe cōti
nēt tectis · Quid in ym
bre nī tribulacio et iventis nī co
natus demonū deſignatꝫ · Pau
lus q̄dem aduſus ſe tribulacōez
erigi vidēs a fratribꝰ per murū
in ſporta demiſſus eſt ⁊ ſic i no
mine domini manꝰ prepoītis ꝑſe
quentis effugit · Et hoc q̄dē do
minꝰ i euāgelio īdulſit · Si vos
in vnam ciuitatē perſecuti fuerīt
fugite in aliam · Hoc nup frēs
minores ⁊ predicatores in vnga
rie poloni regnis et poſtea ter
re ſancte xpicijs irruentibꝰ tar
taris et coroſminis ſimili more
fecerūt · Ubi de duce quodā qui
ordinē ꝑdicatoꝝ ītrauerāt quod
dam mēorabile a frībꝰ ferebatꝫ ·
¶ Dux q̄dam i vngaria poten
tiſſimꝰ relictis i principatu fili
is ordinem ꝑdicatorū ītrauit ·
Erāt aūt ſufficienter lrās inſtru
ctꝰ et factus eſt egregius ꝑdica
tor · Irruentibꝰ ergo tartaris ⁊
ꝑore domꝰ cum fratribꝰ fugiēte
peciuit idem frater quodā dux
ut i ſolaciū mitteretꝫ debilium
populoꝝ · ſe aūt ꝯfectū ſenio et
etiaz ſi nō occideretꝫ a tartaris

ſe tamen in ꝓximo moriturum.
Permiſſus ergo remanſit in
domo frēm ꝛ āmonicōne dulciſſi
ma paupib⁹ ꝛ debilib⁹ q̄ fugam
īire non poterant ad pacientiā
ↄfortatis ipſe vſqꝫ ad irrupcōeꝫ
barbaroꝝ in oracōe et lacrimis
in eccleſia ꝓnus in modum cru
cis extenſus āte altare iacebat.
et ſic ab impijs eſt occiſus. Re
cedētib⁹ ergo tartaris ad domū
fratres reuerſi ſunt ꝛ fratrē quō
dā ducē lanceis terebratis ma
nib⁹ ꝛ pedib⁹ atqꝫ ↄfoſſis oīb⁹
membris ꝛ cerebro excuſſo de ca
pite coram altari vt dictum eſt
inuenerunt. Quo piaculo cum
cūcti fratres nimium ad lacri
mas mouerent᷑ q̄dam pre cete
ris horrēs īgemuit dicens. Tu
bōne de⁹ q̄re tātum viꝝ tā iniqua
morte et peſſima paſſus es in
terire. Cūqꝫ ī luctu et lacrimis
et redargucōne iudicioꝝ dei tri
b⁹ diebus ꝛ noctibꝫ fere ieiunus
et ſine ſomno penit⁹ permane
ret. tandem in exceſſu mentis
rapt⁹ vidit occiſū quē fleuerat
dicētem ſibi. Numq̄d oportuit
xp̄m pati et ita intrare in glori
am ſuam. Nō ſūt ↄdigne paſſi
ones huius tp̄is ad futurā glori
am que reuelabit᷑ in nobꝫ ꝛ hec
dicēs diſparuit ꝛ fratri q̄culan
ti diuina iudicia q̄ īſcrutabilia

ſūt vboꝝ breuitate ꝛ auctoritate
concluſit. Igitur ſi tribulacōnū
ymbres ſi ventos temptacōnū ꝛ
ſuggeſtiones demonuꝫ iminere
preuideris n̄ ꝓ defenſione fidei ꝛ
iuſticie caſ⁹ emergat. te tectis
tutis contineas aut fugias in re
motis. Melius eſt enim fugere
bū et latere q̄ꝫ bello ſucūbere ꝛ
pugnare. Vn̄ paul⁹ apoſtol⁹ ſa
pient᷑ nos admonet dicēs. Fu
gite fornicacōem. Vñ et domi
nus ammonuit contra regē hay
ꝛ poſtea contra filios benyamin.
et ſic hoſtes populus ſublata
fuga deuicit. Vel ſic imminen
te inter fratres ira aut vento
diſcordie. primum ſi potes la
bores ad pacem. ſi nō potes cō
q̄eſcas aut fugias. q̄ eni ſe miſcꝫ
ire alterius vt dicit ſalomon
q̄ſi q̄ canem auricb⁹ apphēdit.

Quod q̄es mentis et corpis multū
iuuāt ad contemplacōneꝫ ſcrip
turarum. Capitulum xliiij.

Si dies futur⁹ eſt mitis
ꝓuolant vniuſe. Nō q̄
ſi dicit᷑ ꝓuolaē ethiolo
gice q̄ſi pauluolaē ideſt remote.
Vn̄ dauid optat dicens. Quis
dabit michi pēnas ſicut colum
be ꝛ volabo ꝛ requieſcam. Et ſub
infert᷑. Ecce inquit elongaui

fugiēs et māſi in ſolitudīe. Et
dicatur hic ſolitudo cōtemplacio
nis in deum. vel ſolitudo medita
cionis i ſtudiū ſcripturarū. Pa
cis enī tpe opera iuſticie libera
us exercentur. Et ideo alibi dici
tur. In tpe vacuitatis idest pa
cis ſcribe iuſticiā quaſi diceret
qd tpe belli non poteras. Vñ in
libro machabeoꝝ fit oracio vbi
dicitur. Adapiat dñs cor veſtꝝ in
lege ſua et i preceptis ſuis ꝛ fa
ciat pacem ut ſcȝ ſubinferret cō
modius fieri precedencia ſi ſub
ditum ſequeret qd eſt pax. Salo
mon pacis tpe dilatauit quaſi
phiſon ſapienciā. Job enī poſt
dira tribulacōis certamina mo
ralem illam phie ſapiētiā ſcrip
ſiſſe creditur. Dauid poſt datas
victorias pſalmoꝝ ymnos i lau
de dei cecinit. Eſdras et neemi
as poſt reuſionem in iheruſalē
libros ſuos cōmodius ediderūt.
Ipſe aūt domin9 ihesus criſt9 a
turbis qa vbi turba ibi turbacō
in monte diſcipul et i cenaculo
añ paſſionē ſpiritualia predica
uit. Sȝ et in ſignū quietis in ſtu
dio ipſe theolog9 iohānes euā
geliſta ſup pect9 ihū ſaluatoris
recumbēs fluēta euāgelij de ipſo
dominici pectoris fonte pōuit.
Necnon eūdem i pathmos iſu
lam diuino nutu credim9 relega
tum vt ibidem ſine īpedimento
apocaliphim idest diuinas eius
reuelationes. et i erudicōne eccle
ſie ſtudioſius ſcriberet q̄ vidiſ
ſet. ¶ Sȝ etiam quēdam parū
ante noſtra tpa i epiſcopatu leo
dieñ. beatiſſime vite magiſtrū
fuiſſe percepim9 q̄ cum op9 qddā
theologicū inchoaſſet ꝛ cū cle
ricis ꝗuiſſimis perſecucionibȝ ſpe
ciȝ tandeȝ i locū ſolitariū diui
na volūtate trāſlat9 eſt. Et in co
ceptum opus apparēte ſibi apo
ſtolo paulo et neccia nimiſtrāte
cōpleuit. Ergo apes fideliū qbȝ
deus ſciencie talenta cōmiſit ap
parēte die tpis a pſecucionib9
minori in campo ſcripturarū ꝓ
uolent vniuſe. et ibi qd textus
indicat conſequēter attingat.

¶ Qꝫ multum ſit vtile inſiſtere
ſtudio ſanctarum ſcripturarū.
Capitulū. xlv.

Procedentes p cura redo
lencia inhyant florib9
et ſugentib9 cuis per g̃
mina ꝛ herbis dulcib9 iherētes
curioſe ſatagunt redolēcias expi
ri. Ecce q̄ maifeſtiſſime appareȝ
ſtudioſoꝝ delectabil fruct9 ſcru
tinio ſcripturarum. Vñ domin9
in euāgelio. Scrutamini ſcrip
turas in q̄bus vos putatis vitā
eternam habere. ¶ Et nondum

que ſūt tuc. flores. tuci. herbe
dulces. In textu enim hec qua
tuor diſtinguntur. Et poteſt in
hijs quadripta ſanctarū ſcrip
turarum ſpecies aſſignari. Pri
ma ſpecies legē continz ſub qua
et diuerſe hiſtorie continentur.
In ſecunda ſpecie pphete ſunt
quibus tres libri ſalomonis li
ber ſapiencie et eccleſiaſticus
coniūgunt. Tercia autem ſpe
cies in quatuor per ſe euangeli
orum librū et hec nichil habet
adiūctū. In quarta ſpecie act9
apoſtolorum et epiſtole compi
lantur. In lege ergo tuc redo
lencia ſumas q hic eſt ager odo
re plen9. Cui ſcđm verba yſaac
benedixit dominus. hunc atz eo
dem egrediaris ad meditandū
in agrum. In pphetis vero dul
ces flores accipias de q̄bus ſpō
ſus in cāticis dixit. Imber abijt
e receſſit flores apparuerunt in
terra noſtra tempus putacionis
aduēnit. In euangelijs tuos fu
gientes hoc eſt deſcēdentes per
g̃mina denotes de q̄bus in prici
pio geneſ dicit. Fons egredie
batur de medio padiſi hoc ē cri
ſt9 de corde patris q̄ dixit. Exi
ui a patre et veni in mūdū. De
hoc dequāt q̄tuor flumina euā
geliorū q̄ orbem irrigāt vniuer
ſū. In actibz vero l epiſtol apo
ſtolorz. herbas dulces itelligas
q̄s dn̄s in pricipio mūdi tercia
die g̃minare precepit vt harz vir
tute potenti aīarū nārū diuerſi
morbi efficaciſſime pellerēt. Su
tib9 ergo. floribz. tuis. herbis
dulcib9 inherētes tuc ocius ſata
gam9 i ſingul vtutis redolēcias
expirā. Inſtam9 tū primo oraci
oni et poſtea lectioni vt oracio
preueniat ſtudiū q ſpaet intel
lectū. De ſtudio aūt lcōis glori
oſiſſim9 loq̄t aug9 dicēs. Nu
tri aīaz tuā lectionib9 ēnis pa
būt eni tibi mēſaz ſpiūtalez. de
lectacio eni diuinorū eloq̄orum
dulcedo ē palato cordis. Et dū
cum auiditate percipitur vtilis
ē ſi teneat. ¶ In hac eni preſen
ti luce nichil puto iocūdius po
culo ſcripturarum quo oīa mel
la ſuperantur. Homo tamē dcū
voluntatem eius in ſcripturis
ſanctis diligenter iquirat q ne
amet certamīa pietate māſueſ
cat. Pius enim affectus pene
trat quo ſuperba loq̄citas nō ac
cedit. qđ i daniele patuit euidē
ter. ¶ Quid aūt phi de ſtudio
ſapiēcie ſenciāt breuiter videa
mus. Kiem mariaz pmittat tibi
ſapiēcia vt te reducat tibi. Ta
lē tibi aīm ſtatuas vt multe i il
lo artes ſint. multa pcepta ml
tarū etatum exempla. Nichil

aūt habere ad qđ excitens nͦ fir
mitatem animi tui temptes · Sʒ
in ocio īconcuſſo iacere non eſt
tranqͥllitas ſʒ malicia · Magna
et preciosa res eſt ſapiēcia · va
cuo illi loco opus eſt · Nō dabit
ſe in anguſtiis vtus · Laxū ſpa
ciū res magna deſiderat · expel
lanť oīa · totum illi pect9 vacʒ ·
Liberaliū arcium conſectacio mo
leſtos verboſos ītempeſtiuos ꝛ
ſibi placētes facit · ꝛ ideo nō diſ
centes neceſſaria qͥa ſupuacua
didicerūt · Non ergo iſta pſpi
ciēda ſūt · ſʒ proſpicienda tm̄ ꝛ
breuiť ſalutāda · tāʒ diu enī im
morādum ē qͦ diu michil aīm9
agere mai9 poteſt · Aut plus ali
qͥd ſcias ſʒ qđ melius · Quid ē
qͥre eſtimē non futurū ſapientē
eum qͥ lrās neſciat · cum ſapiēcia
nō ſit in lrīs ſʒ res tradiť i ver
bo · Et neſcio an certior memo
ria ſit · qͦ que nullū extra ſe ſub
ſidium habʒ · Nos oīa nobis diſ
ſicilia facilium faſtidio fecim9 ·
Sufficiet ad id naturā qđ poſſit
Querens qđ ſit ampliſſimū ſpa
cium vſqʒ ad ſapienciam pueni
re · qͥ ad illam venit attigit non
lōgiſſimū ſʒ maximū · non ē qͦ
imbecillem aciem cōmittas ipro
bo lumini · a tenebris pmo ꝛ vm
broſa pcede · deinde plus aude ·
et paulatim claram lucē aſſueſ
ce · Quecūqʒ ſalutaria ſūt ſepe
agitari debent ſepe verſari vt nō
tm̄ nota ſint nob̄ · ſed eciam pa
rata · Diſcas qđ oportʒ et qđ di
diciſti augendo cōfirmes · Nam
qͥ didicit ꝛ faciēda ꝛ vitanda p
cepit nondum ſapiēs eſt · nͦ i ea
que didicit ei9 aīm9 tnͦſfiguāť9
ſit · Antiqua ſapiēcia michil ali
ud qͦ facienda aut vitanda pce
pit et tunc lōge meliores erant
viri · poſtqͦ vero docti tm̄ pdie
runt boni eſſe deſierūt · Siplex
illa et aperta vtus in obſcuram
et ſolertem ſciēciam verſa eſt ·
docemurqʒ bene diſputare non
bene viuere · Simplex erat ex
cauſa ſimplici valitudo · nō mul
tum ad fcāim cōfert locus nͦ ſe
cōſtet aīm9 · Omnes vacant qͥvo
lunt · neminem res ſequunť · Si
vis iſta qͥbus vrgēris effugere
non alibi ſis oportet ſed alius ·
Seruire ſapiencie libertas ē ·
mira leticia et illuminacio mē
tis integracio vērā ꝛ qͥes a turbi
tibus iocundiſſime ſerenata ·

¶ Vidi adoleſcētem i ptib9 gal
lie in ordine regulariū · Hic ſci
encie tenuiſſime fuit et hebes
ingenio · inſtāter tamen poſuit
aīm ad diſcēdum ꝛ ſtudio ſcrip
turarum deuocius incumbebat ·
habebat aūt cōſuetudinem vt
eo reuelante cognoui qͦ ſemper

omni veſpere poſt ſebulā oracō
nem tocius diurni ſtudij memo
eſſet et ſic ſe in lectulo depone
bat. Hinc mox vt nole ſonū in
excitacōne fratrum de nocte an
tēptabat. illa extrema recorda
cio lcōis cū qua veſpere obdormi
erat ei i memoriā veniebat. ꝛ cū il
la ad chorum ad matutinas p
gens clauſis oculis ſtabat. Ap
parebat autem ei quaſi amplū
altum longū ꝛ pulcherrimū pa
lacium tota ſcies ſcripturarū ꝛ
eam i illa hora ita perfectiſſime
intelligebat. vt nulla ei etiam
difficilimarum queſtionū inſo
lubilis videretur. ſꝫ omnia occul
ta ſcripture quaſi qnqꝫ digitos
i manu lucidiſſime diſcernebat.
ſi qn vero vel ad ictū oculi oculos
aperiret viſio fugiebat. nec mi
me particule viſionis ipſius niſi
ſuperficialiter tantū memor eſſe
poterat. reclusis aūt oculis vi
ſio repente redibat. Et erāt illō
in hac viſione ſup modum mirā
bile cum eo pſallente cū ceteris
in nullo penitꝰ vel cōtemplacōe
vel eius admirāda dulcedie fru
ſtrabatur. ſꝫ diuidebat̃ qdāmō
pſallēcis et ɔtemplantis inten
cio ꝛ vtrauſqꝫ fructu ieſtimabi
liter fruebat̃. Et hoc ē qd phs
inſinuat dicens. Vtinā quēad
modū vniuerſi mūdi facies in
conſpectu nr̄o venit ita phia no
bis tō poſſet occurrere pulcher
rimū mūdi ſpectaculū exhiberꝫ.
Profecto eni oēs mortales i ammi
racionem ſui raperet ꝛ derelictis
hijs que vero ignorancia magna
credimus. paulatim per partes
in cognicionem totalis veritatis
facilius deduceremur. ¶ Sꝫ et
in campania qd dicitur galliaꝝ
prouinciarū. in monaſterio or
dinis ciſterciēn. qd dicit̃ argē
ſoles vidimus abbatiſſam q̄ ſi
ne vlla litturā artis ḡmatice. nō
ſolū libros theologie verūetiā
libros glorioſiſſimi augꝰ. de tri
nitate pleniſſime itelligebat.
et difficilimas q̄ſtiones eorū lu
cidiſſis ſolucōnibꝰ exponebat.
et hoc qd ē ſicut venerabil' vob
tus abbas vacellenſ michi retu
lit et probauit. impetrauerāt a
dn̄o annis plurimis an mortē.
Hec eadē cū videret quodā tp̄e
ceruici comitiſſe campanie dn̄e
blanche q̄ monaſteriū fundaue
rat cum gladio angelū iminere.
ſupplicauit cum lacrimis dn̄o vt
comitiſſe parceret et correctōis
iducias daret. Cui dn̄s diffini
ta inquit ſentencia lata eſt eam
mori oportere l' te morituā ictū
gladij ſenectus accipere. Et illa
felix inq̄t mors qua cōitiſſa ſen
tenciam damnacōnis euadat.

Et ego cupiens diſſolui et eſſe
cū caſto ab incolatu miſere car
nis abſoluar. Nec mora. poſt
hec verba decūbens ad potiora
trāſiuit. Et q̄d ī hoc facto n̄ illd
xp̄i maioris caritatis exēplū.

¶ Qz q̄libz ī ſtudēdo maneat ī li
mine vere fidei ſancte romane ec
cleſie. ¶ Capi. xlvi.

Vnius prīe limine clau
duntur et ī hoc vnitas
eccleſie ⁊ itegritas fidei
deſignatur. Vt enī dicat ſpōſus
in cāticis. Vna eſt colūba mea
eius eccleſiā ſine vllo īfidelita
tis felle ɔteſtās quā ſine macu
la ſordis ī ſcelere ⁊ ſine duplici
tatis ruga paulus affirmat. ſi
cut vnꝰ deus ⁊ pater omnium:
ſic fides ⁊ vnū baptiſma in ſinu
mr̄is eccleſie miſtratur. Ab hac
igiť teſtatiſſima veritate q̄cū
qz turpiter excideruīt ſeipſos a
militātis iferius eccleſie nume
ro et a ſuperius triūphāte me
rito preciderūt. Vn̄ iheremias
cōqueſtꝰ pro populo dixit. Era
mus incredibiles ad dn̄m deū
noſtrū ⁊ diſſipati receſſimꝰ ab
eo ne audiremꝰ legem vel vocem
illiꝰ. ideo adheſerūt nob̄ multa
mala et maledictōnes quas cō
ſtituit dominus moyſi. Et hoc
idez ſapiēs ī eccleſiaſtico dicit.

In gente icredula exardeſcit ira
dei. Tales ſunt q̄ illam tunicā
domini icōſutilē ſignificantem ſi
dei vnitatē quā milites crucifi
gētes ſcīdere noluerūt paſſim
lacerare contēdūt. Vnde ī eccle
ſiaſtica hyſtoria repitur. Cū enī
dn̄s noſter iheſus xp̄ſtꝰ apparu
iſſet cuidam epiſcopo ſciſſa tu
nica. et queſiſſet epiſcopꝰ cū la
crimis q̄s hoc feciſſet. Reſpon
dit dominus. Arrius hoc fecit.
Nec mirū ꝙ inter omnes here
ticos excepto manicheo nullus
eam crudelius ſciſſiſſe putatur.
¶ Sz et q̄dā noſtro tp̄e ī vrbe
antwerpiēſi brabācie ſup mari
tima guilhelmꝰ cornelius noīe
ſupra modū irracionabili here
ſi ſcindere dn̄icam fidei tunicam
eſt conatꝰ. Hic quidem ypocri
ſi et ſimulacōni deditꝰ et diuci
us ɔuerſatꝰ prebēde beneficiū
quaſi ſub pretextu perfecte pau
pertatis dimiſit. ⁊ tamē luxurie
deditꝰ erat totus. Dicebat aūt
ſicut rubiginē igne ſic oīe pec
catum pauptate ɔſumi et ante
dei oculos ānullari. Feliciorē eſſe
publicā meretricē pauperem q̄
aliquē caſtū pfectiſſime ɔtinen
tem aliq̄d ī ſui ſubſidium retinē
tem. Et ꝓpter hoc omnes proc
ſus religioſos eſſe dāpnatos. Qz
aūt dicebat paupi luxuriā non

eſſe peccatum fuit blaſphemia
maxia quaſi eſſe vellet iniuſtior
iuſtiſſimꝰ deus ille qbꝰ ꝑ̄ ꝑcepit.
nō miſereberis in iudicio paupe
ris. De iſto aūt certiſſima rela
cōe didicimꝰ qꝫ cū de ficto eo at
qꝫ ī ecclesia btē v̓ginis cū hono
re ſepulto. qdā die tercia ipſam
eccleſiā itroiſſet vidit corpora
libꝫ oculꝭ ſepulchrū dicti wilhel
mi cornelij vacuū ⁊ aptū. mani
feſtiſſima ſigcōe preſagiēs futu
re dānacōis euētū. Nā poſt an
nos q̄tuor cognita denudata ac
ꝓbata neq̄ſſime heresis illiꝰ ne
q̄cia et malicia p venerabilē pr̄ē
nr̄m nicolaū cameracē. epm̄ ca
dau eiꝰ de ſepulchro q̄i ſtirps i
util ſm yſayā loquētē de nabu
godonoſor ꝓiectū ē et cōbuſtū.
Vniꝰ ergo ecclīe q̄ romana et ca
tholica dicit̄ vniꝰ vere fidei clau
dans limine ne hoſtio clauſo tibi
cum fatuis virginibus excluda
ris a ſpōſo: ⁊ i ſedicione chore a
flammis vltricibꝰ deflore.

Qr modus pius habendꝰ ſit in
ſtudio ſcripturarꝫ. Ca. xlvij.

NOn trāſgrediūt̄ termi
nos cōſtitutos. Termi
nus cōſtitutꝰ dicit̄ pius
modꝰ itelligēcie ſcripturārꝫ. Huc
modum an̄ baptiſma glorioſus
augꝰ. adhuc mūdi phs ignora
bat. qm̄ tumēs iam phīa volebat
hūana racone ꝯprehendere qd̄
pia mens viuacitate fidei mitit̄
apprehēdere. Multū enim ⁊ ḡui
ter reprehendēdi ſūt. q̄ queſtio
nibus vel predicacōnibꝫ difficili
mis vel ſupuacuis ab intellectu
perturbāt pocius q̄ inſtruunt
auditores. Contra tales dn̄s p
moyſen i libro numeri precipit
dicens. qꝫ qn̄ ꝯgregādꝰ eſt popu
lus erit tubarꝫ clāgor: qd̄ ſalomō
videt̄ exponē in prouerbijs dicēs,
doctrina prudēciū facilis. Et ec
cleſiaſticus. Nō abſcōdas ſapi
enciā ⁊ doctrinā eius. Propter
hoc yſayas de bonis ꝑdicatoribꝫ
vel doctoribꝫ predicat dicēs. Cō
flabūt gladios ſuos i vomēres et
lāceas ſuas i falces. Quid per
gladiū n̄ acute q̄ſtiones i diſpu
tacōibꝫ. Et qd̄ p lāceas n̄ v̓ba
predicāciū i ſubtilitate ſmōis.
q̄ q̄dē i vomeres ⁊ i falces bn̄ cō
flamus qn̄ ad aptitudinē itelli
gēcie. diſputacōes audienciū vel
predicacōes ſalubriter ordiamus.
Tali vomē ſiait dicit̄ i libro iu
dicum percuſſit ſangar ducen
tos et ſampſon i mādibula aſi
ne philiſtinorꝫ mille ꝓſtrauit.
Paulus i lege doctiſſimus pre
cepit predicare non in ſapiēcia
verbi vt nō euacuetur crux cri
ſti. ſed complacuit inquit deo

per ſtulticiam predicacōnis ſal
uos facere credētes· ¶ Audi q̄d
de doctorib⁹ curioſ phīs ſentiat·
Quemadmodū inq̄t rerum oī
um ſic quorumlibet lrāū item
peruncia laborām⁹ nec vite phīaꝫ
ꝫ ſcole diſcim⁹· Nullos plus re
rum de ōmib⁹ merum moꝛlib⁹ iu
dico q̄ꝫ q̄ phīam velut quoddaꝫ
artificium didicerūt ſcilicet vt
q̄liter viuēdū eē ſit pcipiāt· Et
q̄dem neceſſe eſt ad alienaꝫ vir
tutem exercēdam vt q̄s exerce
at ⁊ ſuam· Stude certis ⁊ bōis
moꝛib⁹ nō q̄ſtionib⁹ q̄ finem nō
habent· Studeas non multa le
gēdo percurrere ꝫ q̄ vtilia tātū·
faſtidineris ſtomachi ē multa
degustare que vbi varia ſūt ⁊ di
uſa· inq̄nant non alūt· Proba
tos itaqꝫ ſemp lege ⁊ ſi aliquā
do ad alios diūti libuerit· ad p̄
ores redi· Ex plurib⁹ q̄ legis ali
q̄d apprehendas hodiernū ¶ ſolꝫ
eni cauti⁹ miles in aliena caſtra
trāſire non tāq̄ꝫ trāſfuga ꝫ velut
explorator· Dandū eſt aliq̄d i
teruallum aīo non vt reſoluatur
ꝫ vt remittat̄· Arcus nō remiſ
ſus aut frangit̄ aut molleſcat·
Ocium tū ſine lrīs mors ē et vi
ui hōis ſepultură· Non multum
aūt refert vtꝝ obmittas ſtudiū
vel remittas ꝫ eoꝝ more que in
tēſa diſſiliunt vſqꝫ ad īicia ſua

recurrat q̄d a cōtinuacōe diſceſ
ſit· Vocam⁹ aūt ɔtinuū ɔtinen
ter vl' tpantie moderamen vt fa
tiſcēdo non cōſuāt ingenium ꝫ
ɔſūmet· Non ſemp ī actu ſis ꝫ
interdū animo tuo reqēm dato
ſed ⁊ reqes ipa plena ſit ſapiē
tie ſtudijs ⁊ cogitacōnib⁹ bōis·
Prudēs eni nūq̄ꝫ ocio marcꝫ·
aīm aliqū remiſſum habet nū
q̄ꝫ ſolutum· Sapiētia aīm for
mat et fabricat vitam· diſponit
actōnes regit agēdas obmittē
da demonſtrat· ſed et ad gubna
culum ⁊ per anticipia fluctuan
tiū dirigit curſum acceleāt tar
da perplexa expedit· exequat
ardua· infima leuat· duā tēpeāt·
aſpera mollit· cogita hunc eſſe
ſapie effcm gaudij q̄litatē Gau
diū hoc nō naſcit̄ ni ex v̄tutū
ɔſcīa et vita puā· Puritas eni
mētis ex puis magna exiſtiāt·
ex apris obſcura· ex proximis
remota· ex partibus tota· Nō
te moueat dicentis autoritas·
nec q̄s dicat ſed q̄d dicat̄ inten
dito· Id q̄re q̄d potes iuenire·
Id diſce q̄d potes ſcire· Id op
ta q̄d optari coram hōis p̄t· Nō
q̄ꝫ multis ꝫ q̄lib⁹ placeas cogi
ta ne altiori rei te imponas in
qua ſtanti ē tremēdū· deſcendē
ti cadendū eſt· Doctor vt phīaꝫ
in precordia tua dimittas et vt

experimētū ꝓfect⁹ cui capias non
oracōne nec ſcapto ẜ aī firmita
te cupiditatū diminucōe· v̄ba re
bus ꝓba facere docet pħia vera·
nō dicere tm̄· maxim hoc ē ꝛ of
ficiū ſapiēcie et indicium vt ver
bis opera cōcordēt ꝛ vbiq; aīm⁹
par ſibi idemq; ſit· Quid te tor
ques in illa queſtione ꝛ laceras
quā ſubtilius ē ꝛ melius cōtemp
ſiſſe q̄ ſoluere· Nichil in cōſide
racius nichil ſtulcius q̄ q̄ſtioni
bus ꝛ reb; aīm occupare q̄s nec
ſcire vtile ē nec expire honeſtū·
Moueat te q̄ſtio honeſta mori
bus cogitacōib⁹ pacis accōmo
da· ſpeculacōis diuine terīos
nō excedēs· Impoſſibile ꝛ īdig
nū eſt attingere velle ſūmū pri
cipiū cū ipſa naturaliū rerū prīci
pia ī omni arte agitata ꝓbacōe
nō ſuſtineāt· Hab; ꝛ ipſa nature
racio metas· hab; et fines q̄ ſoli
nature deo note ſūt et apte· Quid
te īflas hūana ſupbia· Quo tē
dens q̄ aſſurgis forci⁹ tāto tur
pius cōquaſſaris· Audi illū de q̄
beatus voluſianus ī laude mira
bili teſtat̄ dicēs vel ſcribēs· In
alijs inq̄t ſacdotib; per mūdū
q̄modocūq; toleratur īſciēcia id
eſt ignorancia· Cū autē ad augu
ſtinū glorioſū ventū fuerit legi
dei deeſſe credit̄ quicq̄d eū cōti
gerit ignorare· ¶ Quid aūt tā

magnifico viro ſup ꝓfūditate
ſermonis ꝛ arduarū rerū diſpu
tacione cōtigerit audiamus· In
ter miracula q̄dam aug⁹· tale de
eo miraculū īuenit̄· Eo ī tpe quo
beat⁹ auguſtin⁹ librū de trinita
te cōpoſuit illi tale miraculū de⁹
oſtēdit· Yponēſ ciuitas affrice
nobil' in q̄ btūs auguſtin⁹ epiſco
patum admīſtrat ſuper lit⁹ ma
ris pulcherrime ſita ēāt· Btūs
autem auguſtinus ī conſuetudi
nem habebat vt poſt diurnum
ſtudiū et laborem veſpere ſuper
litus maris ſequentib; a lōge
epiſcopis ꝛ clericis q̄ eū ꝓ cōſilio
et negocio vniuerſalis eccleſie
frequentabant ſolus antecedēs
deambulabat· ne ſcilic; eius cō
templacōnem aut ſtudium collo
quēciū fabulacio īpediret· Cum
ergo ſic ſolus īcederet puerulū
mire pulchritudīnis ſuper litus
maris ſedētem inuenit· q̄ fcā in
terra foſſa puula ſicut pueri in
plateis ludētes ſolent· cocliari
argēteo aquam de mari hauire
bat et in illā foſſam puulā effū
debat· quē vt btūs aug⁹· ita ſeri
oſe ſedentem vidit pedem mox
preſſit et ſtetit· procedens in
de puerū ſalutat et inq̄t quid
agat· Et puer cum magno ſerio
reſpondens· Nolo inquit· totum
iſtud exhaurire mare et iſti

ſoſſe ſi poſſū infūdē. Quo reſ
ponſo quaſi puerili vir ſanctus
in riſum decentiſſimū ꝯcitatus
reſpōdit. Et quō iq̄t o bone pu
er hoc poteris. ſigēs ē mare ꝗ p
uū coclear quo exhauris foſſa
puula in quā fūdis. Et mox pu
er. poſſibilius inquit michi eſt
hoc facere qđ intendo q̄ꝫ te iple
re qđ cogitas. Ad hoc beatꝰ au
guſtinꝰ mirabiliter ſtupefactus
q̄d hoc eſſꝫ interrogat. Et puer.
cogitatu ait voluis eſtimās volu
mine breui ꝯcludere q̄d ſit illud
in diuidue trinitatis inexplica
bile ſacr̄mentum. Et hoc q̄dē aū
q̄ꝫ poſſis iſti foſſe puule pociꝰ
maris vndas infundā. Hec di
cēs puer repēte diſparuit. Bea
tus vero augꝰ. criſtum in facto
glorificans q̄ꝫ vex puer dixerat
mox adūrat. Vide ergo quid ipſe
glorioſiſſimꝰ augꝰ. huic rei ꝯſo
nū in libro de baptiſmo loq̄tur.
Vbi de re inq̄t obſcuriſſima diſ
putat̄ non adiuuantibꝫ diuina
rum ſcripturarum certis claruſ
qꝫ documentis. cohibere ſe debꝫ
humana preſumpcio. Sine diſ
pendio enī ꝓmiſſe ſalutis hūa
ne multa poſſumus ignorare.
Scrutāde tñ ſūt diuine ſcriptu
re. nec earꝫ ſupficie debemꝰ eſſe
contenti que ab exercitacōnem
noſtram ita modificate ſūt. vt in

tus ſemper ꝑſcrutare velint. Et vi
de q̄d dicat idem beatus augꝰ.
in libro de ope monachorū ad
illos q̄ ſine edificacōne fidelium
ſcripturas ſacras īſudant. Con
feramꝰ inq̄t cum fratribus q̄ ad
nos ab eſtu ſeculi veniūt fatiga
ti. alloq̄mur eos. ꝯſolemur. ex
hortemur. ꝓuocemꝰ eos. edifice
mus ī eis ſi q̄d in vita eorū pro
gradu ſuo deeſſe ꝓſpicimꝰ. talia
opa ſi non facimꝰ piculoſe a do
mino ipſa ſpiritualia alimenta
ſuſcipimus. Quā vera aūt et q̄ꝫ
efficax ſit illa ſentencia yſaie ꝯ
fundentis omnes plectentes et
texētes ſubtilia exemplo euidē
tiſſimo ſub noſtro fere tempore
videamus. Magiſter ſymon
de tornaco pariſius ī theologia
regebat. ꝗ erat excellēs ille ſuo
tpe. ſꝫ contra decenciam tal̄ cf
ficꝫ īcōtinēs ꝗ ſuperbꝫ. Hic cū
ſuper omnes doctores ciuitatis
auditores haberet ꝗ ī ſcola corā
omnibꝫ de humilitate altiſſime
doctrine criſti queſtionē diſpu
tacione prehabita terminaret.
in fine tandem datꝰ ī reprobum
ſm̄ in execranda contra criſtum
blaſphemie vba prorupit. Tres
ſunt inquit qui mundum ſectis
ſuis et dogmatibꝫ ſubiugarūt.
moyſes. criſtꝰ. et mathometꝰ.
Moyſes primo iudaycū populū

infatuauit: ſecūdo caſtus a ſuo
noīe caſtianos: tercio gentilē
populuz mathomet⁹. Nec mo
ra. euerſꝰ oculꝰ pro humana voce
mugitū emiſit ꝛ epilentia ſtatī
eliſus ī terram. die tercio eiuſ
dem morbi vindictam accepit.
Plaga ergo īſanabili eum per
cuſſit omnipotens et omni ſcīē
cia vſqꝫ ad prima lrāꝝ elementa
priuauit: et grauiori q̄deꝫ ī aīa
cuꝫ hac plaga percuſſus ē: cum
vſqꝫ in diē mortis ſue quaſi mu
tus ꝯpatus eſt iumentis inſipi
entib⁹ ꝛ in luxurie feditate per
manſit. Et vide ſumme āmiracō
nis miraculū. Aleidē fornicariā
cōcubinam ſuam noīare poterat
et ſciebat: Vocacū vero de trini
tate q̄ iuxͣ eū ad ſpectaculuꝫ po
nebatꝰ quē oli corde tn⁹ ſcieāt.
poſt īditā plagā nec noīare no
ueāt nec valebat. Nō trāſgredi
aris gͦ terminos ꝯſtitutos ꝛ pi
um mōm ſꝑ hēas ī ſcripturis.

Qꝫ predicacōe ſcripturarum fide
lium anime ad vite perfectionē
prouocātur. Capitulū. xlviij.

Gaudent plauſu ꝛ tinnitu
eris. Eris natiuā ſono
ra ē: ꝛ ī ea ꝑdicacōis ſo
noritas deſigͣtꝰ. Vn̄ yſaie ꝑcepit
dn̄s dicēs: Clama ī fortitudine
q̄ſi tuba exalta vocē tuā. Tubā
hꝫ ductilē ītelligim⁹ q̄ ex ere vel
argēto fiebat ſcḋm preceptū mo
yſi q̄ etiā dicitꝰ iubilea q̄a tali
b⁹ vtebantꝰ ī feſtis et neomeni
is ſacdotes. Per has predicato
res vbi dei rāſſime figurantꝰ ꝛ q̄
cū vox quaſi tuba vehemēs nūc
terreꝫ īpios nūc iuſtos ad ꝯſiſtē
dum hoſtib⁹ exhortatꝰ. Hinc ro
borat exemplis debiles: hic ali
os in tribulacōib⁹ ꝯſolatꝰ. Nūc
dulciter congaudꝫ piis: nūc mi
rens de maloꝝ interitu ꝯtriſtatꝰ.
Et notandū qꝫ in textu duo po
nuntꝰ in q̄b⁹ gaudent apes. ſcili
cet plauſus ꝛ tinnit⁹. Plauſus
ſcḋm pſalmiſtam manib⁹ fit qui
dicit. Omnes gentes plaudite
manibus. ꝛ ſignificat boni opis
exercicium cum vtutis conamie:
qḋ predicacōis tinitui ſociatum
mixͣ reddit fideliū apum auribꝫ
modulamen. Ad plauſum igitꝰ
boni operis ꝛ tinnitum predica
cionis gaudeant fideles apes ꝛ
eorum modulamine ad vite per
fectionem ꝛ deſiderium celeſtis
patrie prouocentur. Exempli
gracia referamus quodā quod
valuit multis ad incitamētum
virtutis. Erat in gallie par
tibus vir not⁹ et carus predica
tor quidam iohānes noīe cogno
mēto polin⁹. Hic tūc q̄dem q̄ſi

iſtud accidit erāt canonic⁹ regu
laris in monaſterio de elſoynes·
& poſtea ad ordinē predicatoꝝ
i quo verbū dei nō eſt alligatū de
uota mente trāſiuit· Hic iuxta
camerocēn· vrbem i monaſterio
religioſiſſimo et deuoto cantipꝫ
cēn· i choro canōicoꝝ regulariū
pñtibus beginis multis cum po
pulo i feſto apoſtoloꝝ philippi
et Jacobi predicauit· Cumq̄ il
lud verbū· q̄ manet i me ⁊ ego i
eū· hic fert fructū multum ha
beret i manib⁹ ⁊ illi crebris vſa
cōnibus mīis modis īſiſteret·
virgo quedam anicula ferueñtiſ
ſima ſpū cepit pmo intra ſe fre
mere pre nimio deuocōnis ardo
re ⁊ cōcuti omnib⁹ mēbris ſuis·
Sed cum ter aut q̄ter aliquam
diu repmeret· circumſedentium
pulſib⁹ ſociarum· tādem vbi pre
dicator inſepabilem mixturam
exꝑmeret q̄ſi vini ⁊ aque aīe be
ate cum deo· ſpūs ei⁹ quaſi mu
ſtū abſq̄ ſpiraculo lagunculam
cordis eius cumvalida effuſione
ſanguinis ⁊ clamore diſrupit·
et in conſpectu oīm expirauit·
Ecce breuis ī volatilib⁹ apis· q̄
liter ab pdicacōnis ſonore tīni
tum gauiſa eſt· nec ſe poſtea ta
ſtib⁹ miſcuit· que gaudiū ītrās
domini inmixta ſup dilcm̄ ſuaui
ter requeſcit· ¶ Habet et dyabo
lus tinnitus luſores ſuos q̄rū ap
plauſu ſerui eius ⁊ ſubditi gau
dent· Unum horū genus eſt· tor
neamentis militis ac ſatellitis
dediti· Iſti adeo fidelibus popu
lis ⁊ plebee multitudi maxime
nociui ſunt vt dānabilib⁹ ⁊ īto
lerabilib⁹ expenſ eoꝝ· vix vlla
copia terrarū ſufficiat· Exhere
dāt diuites ruſtici· ciues vrbiū
deuaſtant· exſpoliant paupes·
⁊ vix eis relinq̄tur fruſtum pa
nis· Et hoc totū fit· q̄ vt tinitu
applaudentiū hyſtrionum lōge
lateq̄ nomen xpi militis defe
rat· Et certe periit nomen eoꝝ
cum ſonitu q̄cumq̄ ſtrepit⁹ p
trāſiuit· Quid habet i tali lau
de probus miles equo baiardo
magis· Gwilhelm⁹ de barris
noſtro tpe miles optim⁹ dictus
eſt· īſonuit nomen eius dū vix
it iam mortuo nō auditur· Ba
iardus vero equ⁹ tpe karoli vi
guit quingētis et eo ampli⁹ an
nis et mortuus eſt et adhuc ſup
ē eius fama· Bucephalus equ⁹
magni alexandri regis macedo
num ob honorem ſui mortuus
meruit cōſtrui ex ſuo noīe buce
phalem ciuitatem· Et tu miles
tu ſatelles xpbitate tua q̄d ſimi
le meruiſti· ¶ Audi q̄d noſtro
tpe geſtum ſit teſte tota theuto
nia. Anno circiter ab īcarnacōe

domini. M. cc. xliij. Juxta nuſſiam ſuper rēnum opidum nobile ad torneamentū multi nobiles duces comites barones ac milites congregati ſunt. Superuenit quidam frater bernardus de ordine predicatorum cum ſocio. rogauit ſuppliciter et quaſi cū lacrimis vt ſibi parcerent et deſiſterent ab inani propoſito compaterenturq; caſtiganti et afflicte matri eccleſie. que illo tempore in vngaria colonia quiomia et polonia a tartaris miſerabiliter vaſtabatur. At cū multi eſſent q̄ ad preces eius libenter deſtitiſſent. q̄dā comes de caſtris alias de marka dñs ſubſannauit frēm et ꝯſenciētes eidem. Et ꝯgregatis turmis militum ferale illud torneamentū īfelix īfeliciſſim⁹ īchoauit. Mane autē eiuſdem diei vt a pluribus ferebatur q̄ſi gleba ingēs et lata ſup aera videbatur. et circa globam ac ſup̄ quaſi coruini generis volucres crocitando diu circa volitare. Nec credo aliud q̄ᷓ demones has fuiſſe qui futuri mali prodigium hoc dederūt. Nec mora. cum torneamentū hoc fieret milites ac ſatellites ī tanta ſtrage et ī tanta multitudine plurimi in mortem nōnulli in veſaniam plerīq; etiam in languores perpetuos ceciderunt vt nullus ambiret ludum hunc nō tm̄ hominum. ſed vereſſime vlcione diuina demonum extitiſſe. Omnes vero mortui vſq; ad tricentos. lxvij. cōputati ſunt. Inter q̄s etiam primus dicitur mortuus comes ille de caſtris. q̄ dicto fratri predicatori contumaciter cōtradixit. Sub eadē nocte quo die hec facta ſunt in ſpeciebus militum armatorum iuxta villam brabācie que yſka maior dicitur ꝯgregacōnes fieri a demonibus preſbitero ville teſte cognouimus et hoc credo in ſignū leticie tāti mali. ¶ Fuit ī theutonie partibus ſicut a fratre ordinis predicatorum audiuimus qui illius terre incola fuit. miles potens miire deditus torneamentis. Mortuus eſt autem miſerabiliter ſicut vixit. Reliquit autem vxorem valde deuotam et ſanctam. que mortuo marito vt ipſamet magiſtro alberto frī ordīs p̄dicatorū cū fletu magno narrauit et ipſe m̄. Rapta ē ingr̄ ad exceſſū mētis et vidit circa aīaȝ viri ſui demones in magna multitudīe cōgregatos. dixitq; vn⁹ eminentior ceteris ad ꝯſortes. Ponite caligas in pedib⁹ ei⁹ quarū ſpicula penetrēt a plantis pedū vſq; ad

cerebrum. Hinc eū lorica īduitꝛ
cuius ſpicula ante et retro pene
trent totum corpus. hinc galeã
capiti eius īponitꝛ cuius ſimili
ter ſpicula deſcendendo tñſeat
vſq; ad plantas. hinc ſcutū col
lo eius īprimitꝛ cuius pōdꝰ mē
bris omnib; ꝯquaſſet. Hec om
nia cum ad iuſſum principis de
monū in animã miſerã ꝯpleren
tur. dixit iterato demonib;. Cō
ſuetudo iſtius eãt vt poſt torne
amẽta balneis foueret et poſt
balnea deponeret in lectum et
iux eū puella tenerior cuiꝰ ãplex
ibus in coitu fruebat. Hijs om
nib; aptate ſimilia. Nec mora.
flãmis balnearib; aīma crucia
ta in lectum candentem ferreum
deponit et iux eū bufo terribi
libus ocul ad magnitudinē et
longitudinē lecti cuius cōplexu
contactu et oſcul adeo exhauſtꝰ
eſt vt magis eum bufonis illiꝰ
horabil q̄ armoꝝ ꝑdictoꝝ ter
ribiliū balnei l lecti vexacō cru
ciaret. Heu q̄ digna ſit pena ta
liū. Illa autē beata mulier que
hec diſpenſante deo de aīa mari
ti vidit oībus dieb; vite ſue ex
recordacione viſionis adeo affli
cta fuit vt nullꝰ poſſ; ãbigere
q̄ eam antea cognouiſſet quin
illa ſup̄ quod credi poteſt cordis
incōmodo vexaret. ¶ Vidi con
ſobrinam patris mei mulierem
ãnorū centum. xxx. Hec in vil
la ī qua nata erat lewes ſalic;
iuxta burxellã ī brabãcia factū
huiuſmodi ſuo tpore n fertur.
In hac villa. lx. milites arma
portantes ſparſim per ꝓchi
am morabant vbi vix vnus eſt
modo. hij omnes alijs militibꝰ
circūiacenciū regionum ſine vl
lo armoꝝ preſidio exceptis lan
ceis ſcuto et galea īduti necnō
et plicata linea tunica torneamē
ta frequencius faciebant. Et cō
tigit frequēter vt in congreſſu
operis miles male ꝓtectus cli
peo in corde lancea feriretur.
Cum graui ergo luctu ad domū
ꝓpam corpus exaīme ſic delatū
in locello cōpoitur. Excubias ve
ro facientibus parētibꝰ ꝛ aīas
ſit media nocte circa corpus n i
ta ꝯfuſio et poſt horam egreſſo
famulo et miſſo pro negocio ꝓ
pe villam obuius ei in equo ni
gro factꝰ ē miles occiſus. et dix
it illi. Aſcendas retro me et fe
rã te ad locū q̄ mitteris ꝓpe vil
lã. Territꝰ aūt famulꝰ vt iuſſꝰ
ē aſcēdit. et cum brachijs tene
ret ſe ad latera ſedētis ī eq̄ ꝛ neſ
ciꝰ manu vulnꝰ lateris tetigiſſ;.
dixit miles. forcius īfige manū
vulneri. et extrahe ferrū lancee
qua percuſſus fui. Tremebūdꝰ

igit̃ famulus fecit qđ ẽ iuſſus.
Ad locũ autem vbi tranſmiſſus
eſt. famulo veniente dixit mi
les. Deſcende nunc et occiſori
meo ſpecialiter dicas ꝛ alijs om
nibus quibus vis vt veniãt ad
talem locum et videant iudiciũ
dei factum de me. et in ſignũ hu
ius ꝙ me veraciter videris ferꝝ
lancee oſtendas eis. Mane au
tem facto famulus ea que iuſſus
eſt fecit. Et cum ventũ eſſet ad
locum vbi venire mandauerãt cũ
alijs occiſorẽ. inuenerunt coruoꝝ
et miluorũ multitudinẽ infinitã
qui validis moꝛſibus cadauꝰ mi
ſerabile diſcerpſerũt. Sꝫ hinc
forte querendum ẽ quõ occiſus
reſurgere viuere loqui et eq̃tare
dicat̃. Et reſpondemus ꝙ vita
beati bñdicti abbatis aſſercio
ſcĩ gregorij pape ſufficiat. vbi
dicit piſtoris mortui corpꝰ de tu
mulo ſurrexiſſe. ꝛ reuſũ ad ꝓpa
ꝛ ad piſendũ familiã excitaſſe.
Poſſumus tamẽ ſaluo iudicio
meliori probabilem ſatis redde
re racõeꝫ. Manente adhuc mor
tui corporis organiſmo velut re
ſtem homo corpus organizatuꝫ
poteſt dyabolus ſubintrare. ꝛ ad
voces et ad verba reformare fau
ces et ad motũ membrorũ arte
reas reuocare. Non in longum
tamẽ hoc poteſt quia naturam

corporis fluxibilem ſine aĩma
vegetabili ĩ robur debitũ conſer
uare nõ poteſt. quin ad lentato
humore cicius corrũpat̃. ¶ Eſt et
aliud genus ludorum plenũ va
nitate ſub ſole. Sunt enĩ luſo
res teſſerarum q̃ adeo nociui ſũt
mũdo. vt vix aliq̃d illis nequius
reputetur. hoc ludo pauperes nu
di fiunt. mendici diuites. nobi
les ingrati et ſuis ruſticis vilio
res. Ex teſſerarum aũt ludo deſ
peratiſſimi homines fiunt ſicut
fures raptores et hoĩcide. aſſue
ti talibus de facili nõ deſiſtunt.
Ardor tantus ineſt luſoribus. vt
oẽꝫ verecũdiã ꝓbant vſqꝫ ad re
rũda nudati. ¶ Fui ĩ q̃dã villa cã
panie vbi iudeus cũ criſtiano ĩ
ſacra nocte paſcſues ĩ teſſerarũ
ludo conſedit. Cumqꝫ iudeꝰ mul
tam pecuniam ꝑderet et ex hoc
ĩpacienciꝰ turbaret̃. iudẽ ĩ cri
ſtum retorquẽs iniuriã blaſphe
mauit. et mox cũ ad iactandum
hazardum teſſeres collegiſſet.
manꝰ eiꝰ cum teſſeribus ſit con
tracta. Qui reprobo ſiue re ſuc
ceſſus cum ipſa manu contracta
mẽſam luſoriã pariter relinqueret.
itera͛to ĩ xp̃m ꝛ mrẽꝫ eiꝰ blaſphe
miam turpiſſimam euomẽs ſta
tim euſis oculis terribiliter ce
cidit ꝛ expirauit. xp̃ianꝰ vero col
luſor eiꝰ pauore nimio ĩ amẽtiã

verſus elanguit· et vitā miſera
bili morte finiuit· ¶ In brabā
cie partibꝫ vrbe louanio ciuem
vidimus generoſū et bonum· q̄ ī
nocte ſancta paraſceues ad ma
tutinas ſurgēs trāſibat ante cel
lariū in platea in quo ꝑditiſſi
mi adoleſcentes ad ludū teſſeā
rum ſedentes blaſphemijs et iu
ramētis adinuicē ꝯtēdebāt· Trā
ſiens aūt ciuis inueīt homines
platee ante cellariū· q̄ cum mag
no murmure plangebant hoīeꝫ
quēdam ignotū plagatum miſe
rabiliter ⁊ ſanguine cruentatū·
Qui cum quereret auctorē leſio
nis tante q̄s eſſet· Reſpōderūt·
Iſti inq̄unt iuuenes q̄ hic in cel
lario ad teſſeras ludunt· Mox
igitur īgreſſus ciuis īꝓperat
ludētibꝫ tali nocte ⁊ eos dictis
verbꝭ īterrogat cur hominem ig
notum īgreſſum ad eos tā cru
deliter v̄beraſſent· Attoniti au
tem iuuenes negāt aliquē ad
eos intraſſe poſtq̄ ꝯſederūt· nul
lū vero ab eis verbo vel verbere
laceſſitum· ⁊ mox cū ciue ſurgē
tes omnes q̄rūt hominem cruē
tatum nec īueniūt· Conuerſiq̄ꝫ
ſinguli ad ſeipſos aīaduerterunt
iuramentis ſuis terribilibꝫ rur
ſum criſtum dn̄m ꝯtumelijs af
fectū· rurſum īꝓperijs crucia
tū· Hec cum michi frater ordis
ꝑdicatoꝝ ſub dubio retuliſſꝫ·
Egoipſe in dicta vrbe ꝑueniens
īterrogaui pro viro· inueni ho
minem· q̄ſiui veritatem rei ſub
ꝓſtito iuramento· narrauit ille
vt ſcripſimꝰ· Et addidit q̄ do
minus domꝰ in cuius cellario lu
ſores ſederant in dicto facto tā
ta contricione ꝓmotꝰ eſt vt me
diante ciue illo q̄ hoc narrauit
cum vxore ōnia bona diuideret·
⁊ que per vſuram rapuerat iīu
riatis reſtitueret et vitam ſuam
beatiſſime termīaret· ¶ Frater
q̄ꝫ ordinis predicatorum bonus
et veridicus narrauit m̄· q̄ q̄dā
nudatꝰ ludo teſſerarū adeo deſ
peratꝰ eſt vt arrepto arcu ſagit
tam ī aere iaceret quaſi ipſum
celi dominum percuſſurus· Et
mox ſagitta reuerſa ante faciē
iacientis ſanguine recenti tota
liter īfecta repta eſt· Qui mox
in irremediabilibꝫ lacrimis reſo
lutus fratrē q̄ michi hec narra
uit ad duo miliaria queſitum ī
uenit et confeſſus vitam ſuam
cum mira penitencia ⁊ deuocōe
correxit· ¶ Eſt et tercium coꝛizā
tium ludorū genꝰ qđ q̄ꝫ nociuū
ſit ī libro de ciuitate dei beatꝰ
augꝰ· inſinuat· vbi narrat na
ſicam ſcipionē romanoꝝ nobi
liſſimū ducē ſubſella de thea
tro ſuſtuliſſe· ne rōi q̄ de nouo

triūphauerant ī bello cōtra car
thaginem diu īimicam imperij
choreis et ludis veneris dedita
vacare poſſent. et per hoc effe
minati inuiderent alterutrum
et ceſſantibus bellis extrīſecas
inteſtinis malis ad diſcordiam
mouerētur. Signum in choreis
eſt euidentiſſime manifeſtū ꝙ
ad ſiniſtram circueuntes in qua
parte hedi maledicti ponentur
regnum perditum ſunt. q̄d bene
dictis ad dexteram a iudice cō
feretur. Si autem ſcd'm veridi
cam auguſtini ſentenciam meli
us ē dn̄ico vel feſto die arare ꝙ̄
choreas ducere. et opus ſeruile
q̄d eſt arare mortale ſit in feſto
die. ergo multo grauius eſt cho
reas ducere ꝙ̄ arare. Excuſant
tamen in parte. ſed non in toto q̄
in nupcijs fidelium fiunt. in qui
bus ſolacium modeſti gaudij ha
bere decet illos qui ad vitam la
borioſi matrimonij conuenerūt.
Unde vulgariter dicitur. virum
dignū habere ꝑnam cum aurea
cathena ſuſpenſam qui īfra an
num de ſuſcepta vxore non dolu
erit. Et q̄dem ꝙ̄ta mala in cho
reis eueniant mulieres ex par
te nouerunt. tamen ex viſu ꝙ̄ in
auditu tam in fabulacionibus ꝙ̄
in complexibus. ¶ In villa qua
dam brabancie vt michi frater
ordinis predicatorum narrauit.
mulier procax et vana erāt que
in omni fere feſto choreas iun
gere conſueuit. Et factum eſt vt
in iuuenibus viris ad ſaltū iux
ta choream ludentibus vni ea
rum pilam ferire conanti bacu
lus de manu ſambucalis euade
ret et dictam mulierem ducen
tem choream percuſſam in capi
te mox necaret. Hec enim vide
runt omnes confuſi ſunt. et cor
pus ad domum propriam detu
lerūt. i feretro poſuerūt. Preſ
bitero vero cum clericis dāno
vigilias dicente ecce taurus nig
errimus ymmo demon peſſimus cū
mugitu accurrens feretrum cū
corpore deiecit. et cornibus illud
diſſipans membratim cōfodit.
ita vt viſceribus hincinde diſper
ſis fetor intolerabilis ſpargere
tur. Fugientibus ergo cunctis.
cadauer laceratum vſq; ad craſti
num ſolum relinquitur. quouſq;
euaporato fetore proximi eius
intrare poſſent ad corpus et ſub
latum extra ſimiterium ſepelire.
¶ In gallia iuxta laudunum ſi
cut a preſbitero ville percepi
mus quidam corizantes ſaltibus
ſuper pontem diſrupto ponte
fortiſſimo ſubito in aquis vali
dis tōliter ſunt ſubmſi. ¶ Vi
di et ego adhuc puer in choreis

procacissimā ſaltatricem q̄ me preſente poſt choreas īſolenter cum adultero luctabat̄ et cum ceſſaſſet ſubitanea morte paſſa mirabiliter expirauit. ¶ Eſt et quartū illoꝝ genꝰ q̄ in auibꝰ celi et per canes ludunt quorū dampnacio maxie ī clericis manifeſta eſt: q̄ per vagacionē talium debitum criſto obſequium nō exſoluūt: ſꝫ ꝛ laycis nobilibꝫ eſſe iſta dampnabilia cognoſcas ſi oraciones cotidianas ꝛ miſſas neglexerūt ꝛ ſpreuerūt ꝓpter illa. Unde cum a treueri ciuitate cum fratribꝫ predicatoribus de theutonia per renū deſcenderē in coloniā agrippinam ꝛ multa memorabilia ab eis diſcerem: Inter cetera frater q̄dam narrauit dicens. ¶ Fuit in theutōia nobil' q̄dam venacionibꝫ in tm̄ dedit ꝰ ꝙ ī nullo ſaltem dominico vel feſto die miſſam audirꝫ: ſꝫ ſemper venacōībꝫ intentꝰ eſſꝫ. Corripiebat aūt eū frequēcius vxor ſua deo deuota: ꝛ ille quaſi muliebres monitꝰ nō curabat. Accidit autem vt ipſa vxor poſt multos partꝰ editos īpregnata puerū pareret abortiuū habentem caput venatici canis pendētibus auribꝫ et porrectis. Cōfuſa ergo mater ꝛ multis matronis nobilibꝫ que aſtabant: cōſilium fuit omniū vt terra citius partꝰ obrutꝰ tegeret̄. Veniēte ergo a venacōe marito eius q̄ſiuit. q̄s puer eſſet quē editū habuiſſet. Diſſimulātibꝫ aūt omnibus cum pudore inſtat miles detracto gladio vt ei partꝰ oſtēdat̄. Et mox timore cōpulſa mater eici de terra iubet prolē in triſte ſpectaculum mōſtruoſum dicens. Ecce q̄ꝫ manifeſto iudicio īſipienciā tuam vindicauit omnipotēs q̄ nullū honorē diebus ſacris nullam reuerenciam ſacramentis criſti corporis tribuiſti: ſꝫ magis vanis ludis venacionum īdiſcretis temporibꝫ inſtitiſti. Hec vt vidit nobilis correxit ſe et egit penitenciam de cōmiſſis. Item et q̄dam aliꝰ potentiſſimus miles cum multos ex ſubditis cogēt ſecū vacare cotidie et venacōībꝫ īſudare. et per hoc pleriqꝫ culturās agrorum et ꝓpria negocia tñmittentes ad pauperiē et īopiā cū vxoribꝫ et filiis veniebāt. Accidit vt vna dieꝝ cum ꝯgregata familia domus ſue miles īgreſſꝰ nemoriā ferā īpetēt: ꝛ agitātibꝰ canibus equo reſidens ſequeret̄. At cum nichil proficeret tota die ſꝫ ſemper videret feram ante fugam. in amenciam verſus cū ſuis omnibus feram de nocte ſecutus eſt:

et ex illa die nullus hoīm vidit
aut ſciuit q̄d de eis fierȝ aut eue
niret, Dixerũt nõnulli ⁊ bñ cre
dimus' q̄ ſicut dathan ⁊ abyrõ
a terra viui abſorti ſunt et ad i
ferna tranſmiſſi. ¶ Eſt ⁊ quin
tum ludorum genus q̄d diabolꝰ
in condemnacionem multorum
modis diuerſiſſimis adinueit.
Quis enī dubitat obſcenis et
venereis cantibus corda etiam
religioſorum ac bonorum fideli
um multociens permoueri. In
iſtis eſt tinnitus demonum et
iſtis applaudunt vaniſſimi ſpe
ctatores. Iſtis merito coniūgū
tur cum ſuis geſticulacõibus ⁊
verbis turpiſſimis ac ſcurrili
bus hyſtriones. Talibus dare
vt dicit augꝰ. eſt demoībȝ ſacri
ficare, Q̄m nociua ſũt iſta phs
dicit, Nichil tam damnoſũ bo
nis moribus q̄ in aliquo ſpecta
culo reſidere. Tunc enim per vo
luptatē facilius vicia ſubrepũt
cum eorum ſimilitudies aut ex
empla ſenſibus viſibiliter ipri
mũt. Subducendꝰ ē ergo popu
lo tener aīmꝰ ⁊ parũ tenax racõ
q̄ a vnũ exēplum luxurie aut al
terius mali multa mala facit.
Q̄ȝ aũt talibus demõnes applau
dũt, p generoſũ ⁊ vere ſanctum
virũ goeſwinũ dñm de welpia
militem ī ducatu brabancie vera

dica relacõne ſuſcepi. Habebat
ille vt michi retulit famulum
quendam nocturne cuſtodie de
putatum qui obſcenus nimis et
lubricis congregacões puellarũ
ac iuuenum canens tibia ⁊ fiſtu
lis faciebat. Hic cum ſemel veſ
pere in tibia caneret et geſticu
lacionibus ac ſaltibȝ coram parȝ
vidit dictus miles manifeſtiſſi
me demõnem cornutum villoſum
vibrantibus et igneis oculis an
te tibicinem ſaltitare et ſm mo
tum illius diuerſimode cõgaude
re, hoc cum ſuo dominꝰ intimaſ
ſet et ille nollet deſiſtere a dam
nabili ludo et maxime ꝑ re ui ca
ciones in obſcenis carminibꝰ pu
ellarũ dimiſit eum ac repulit.
Ille vero poſt paucos dies rep
ba morte percuſſus vitam miſe
ram terminauit, Huiꝰ exēpli mlt
to terribiliorē euentum ī huiꝰli
bri vltimo capitulo vbi legitur
de inſidijs demõnũ diligēs lcōr in
ueniet. ¶ Q̄ȝ aũt obſcena carmi
na finguntur a demonibus et p
ditorũ mentibꝰ imitunt q̄dā
demon neq̄ſſimꝰ q̄ ī iuuella vr
be brabancie puellā nobilē āno
dñi. M. cc. xvi. proſequebatur.
manifeſte populis audiētibus
dixit, Cantum hunc celebrem
de martino ego cum collega
meo compoſui et per diuerſas

partes· gallie· theuthonie pro
mulgaui· Erāt aūt turpiſſimus
et plenus luxurioſ plauſib9 can
t9ille· ¶ Eſt ꝛ alius ſextus tini
t9 demonū dānabilꝭ valde ꝛ no
ciuus valde fideliū aīab9· de hoc
fratrē ordis predicatoꝝ audiui
cui accidit qꝺ ſubiūgo· Ad pre
dicandū villam intrauerat· ſolla
cium veſpere ad pauſandum· et
ecce in oppoſita domo duo ꝑdica
adoleſcentes ad fun9 defūcti con
uenerant· ꝛ obſcenis vacantes
luſib9 vigilabāt· Hec vt vidit
frater et audiuit· per oppoſitam
feneſtram cui incumbebat· flere
cepit vberrime ꝑditorū īſanias
miſerāt9· Nec mora· vbi ſe depo
ſuit ſup lectum vigilanti q̄dam
aſtitit dicens· Legacōne ſūgor
aīaꝝ in purgatorio purgādaꝝ·
Hic eni mādauit ſuis in dereli
ctis poſſeſſioib9 ꝯſtitutis· Mi
ſeremini mei miſeremī mei ſal
tem vos aīci mei q̄a man9 domi
ni tetigit me· Et mox fc̄ā· Ex
hijs inq̄t verbis cras tibi ſermo
nis thema ſuſcipies et reueles
ludos execrabiles q̄s vidiſti· et
induces ꝑ contrarium homines
vt defūctorū aīoꝝ pie ſubueni
ant aīab9· Nec diſtulit frater
in craſtinū ſepulto corpore mor
tui· iniūctā legacōnem ꝯuenien
tib9 populꝭ indicare· itaq3 ī illo
ſmone ꝓfecit vt oēs a minimo
vſq3 ad maiorem ad tantā lacri
maꝝ abundanciā ꝯmoueret· vt
mir9 feruor excitaretꝰ ī populo
defunctis ꝓximis ſubueīre· ꝛ lu
dos q̄s prediximus execrabiles
remouere· Abhominentur ergo
aures fideliū tinnitus dyaboli et
applaudēcium ꝯſorcia deteſtētꝰ·

¶ Qꝛ nichil iocundius gaudio bo
ne ꝯſcientie ꝛ nichil triſtabili9
triſticia male ꝯſcīe ¶ Ca· xlix·

Hilaritate et nitore apū
h ſāitas eſtimatꝰ· Et hoc
eſt idem qꝺ ſalomon in
ꝓuerbijs dicit· Aīm9 gaudens
etatem floridam facit· ſpiritus
triſtis exſiccat oſſa· Teſtimo
nio cōſciencie bone nichil letius
credo· nichil gaudioſius in hac
vita· teſtimonio vero male ꝯſcīe
nichil credo triſtius nichil horri
bilius in terrenis· De hoc gau
dio non ſolū ſpiritus verūetiā ꝑ
ticipatꝰ ꝛ caro· Iuxꝰ illud pſalmi
ſte· Cor meū ꝛ caro mea exulta
uerūt in deum viuū· Hoc idē cre
dim9 ꝛ vidimus de triſticia con
ſcīe gehēnali vt aīo interius me
rore turbato· corpus exteri9 con
tabeſcat· De hoc qꝺdā ſuꝑ mo
dum ꝓbabile certiſſima relacōe
cognoui· ¶ Erat vir multis no
t9 ꝛ clarus ī burgūdie ꝑtibus

q̄ quidem aliqn̄to tp̄e in iuuen
tute ſinceriter ↄ̄uſatus/ poſtea a
v̓tute tepeſcens cepit ad vitam
malā declinare. Nec mođ. ſqua
lenta mēte tabeſcēs incidit ī lāg
uorē nec tn̄ dei manū caſtigan
tis agnouit/ ſed mala malis ac
cumulans pallore vultus et ma
cie quaſi homo ad penaꝫ ignis
eterni miſerabiliter habilitaba
tur ad penam. Cumqꝫ nulla me
dicorum cura ꝓficerꝫ/ nec ſalteꝫ
languētis vite cauſam ei aliq̄s
aperiret/ tandem in ſe reuerſus
ſolam cauſaꝫ languorem anime
diuina miſeracōne preuent⁹ pe
nitens intellexit. Confeſſus er
go cuꝫ lacrimis cuidam ſanctiſ
ſimo ſacerdoti/ ſtatim vbi bn̄fici
um abſolucōnis accepit in ſimi
litudinem fere bufonū in facie.
ſꝫ diuīſificata poſteri⁹ aīalia cu
te teterrīa ⁊ pua q̄ſi viciorū vij.
demonia de ore ſimul eiecit. Mi
ra res. Vix modico ſpacio tp̄is
īteriecto in tabem aīalib⁹ reſolu
tis ēflorere cepit caro prorſus
et facies penitentis/ mēteqꝫ et
corpore ītegerrīe ſoſpitat⁹. mł
tis poſtea ꝓfuit ad exemplū.

¶ Proinde valde nōndū eſt ꝙ
ī ipſo textu dicit̄ ꝙ nitore etiā
apū ſanitas eſtimatur. Quid
ergo h̄ in nitore n̄ ↄ̄ſciētie puri
tas deſignat̄. de q̄ q̄dē in libro
eccleſiaſtico dicit̄. Qui diligit
cordis mūdiciā habebit regem
amicum. Et illū q̄ dixit. Beati
mūdo corde qm̄ ipi deū videbūt.
Tales fuerūt ⁊ ſūt oculi ꝓphe
tarum q̄ a pncipio mundi ea q̄
erunt ⁊ ſunt luculentiſſime cō
templantes/ nunc īplicite nunc
explicite nūc ītegumētis medi
is nūc verb̄ euidentiſſimis pre
dixerūt. Hui⁹ nitore puritatis
⁊ grē quaſi lacte candidiſſimo
loti ſunt oculi colūbaꝝ/ ſanctaꝝ
ſcilicꝫ aīaꝝ que in nubib⁹ ⁊ ſup
nubes volāt ⁊ ad feneſtras ſuas
a longe patriam celeſteꝫ ſpecu
lant̄. ⁊ eam auide ſꝫ nondū va
lentes intrare ſalutāt pariter ⁊
ſuſpirāt. Intrant tn̄ cum paulo
nōnulli et in paradiſum p ſpiri
tum rapiuntur/ ſed hora ⁊ mora
breui.

¶ Monialis genere ⁊ vi
ta nobilis elizabeth dicta de wa
cis in monaſterio brabācie gal
lice quod aquiria dicitur a cu
nabił criſto deuotiſſima fuit/
cuius ſanctitati parētes ei⁹ ſim
pliciter inuidentes eam milita
probatiſſimo licet inuitā in con
iugium tradiderunt. cum quo ī
vno lecto annum integrū agēs
v̓go tn̄ īpolluta pmāſit. hāc pe
ne totam fere tab⁹ānis ymago
crucifixi vndiqꝫ ſequebatur. et
ſi quando immundum quid aut

noxiū cogitaſſet manū de cruce
porrectā ei⁹ pectori ſuperpone
bat ⁊ incōmodū ꝓtinus effuga
bat. Hec āgelicis ſepe aſſueſa
cta colloq̄js ad amena virētis
paradiſi die q̄dā euecta eſt vbi
q̄dam ſicut michi confeſſa ē nō
ſolum ex viuis adhuc et tūc na
tis. verūetiam poſtmodū naſci
turis. eorū ing̃ q̄ ab illo tp̄e vi
ſionis vſq; in finē mūdi ſaluan
di erant ſimilitudies vidit. Et
q̄d mirābilius eſt i quo ſtatu cō
iugij vel v̄ginitatis ſinguli ſig
nificandi eſſent ſpiritu reuelan
te diſcreuit. Hos ergo cum po
ſtea videret in vita quorū ſimi
litudines i celo viderat licz eos
ātea non nouiſſet ſpecialiſſime
ex facie cognoſcebat. et ſubito
in ictu oculi i ſingul̄ menciū vel
ſtatuū differēcias diſcernebat.
Vt aūt m̄ cristus iudex ⁊ teſtis
ſit in die iudicij ſi falſū loquar
ipſemet veritatem dei in me cer
tiſſime cōprobaui. cum m̄ ſtatū
meū quē n̄ cōfeſſor meus null⁹
hominū nouit luce clarius īdi
caret. Hoc et multis alijs q̄b⁹
idem fecit certiſſima relacōne
cognoui. Audiuit aūt illud val
de miraculū q̄d in illa nobili pu
ella elizabeth de aſca euidenciſ
ſime ꝯtigit. Hanc cum vidiſſet
i pompa ⁊ ornatu glorie ſecula

ris. vtpote illam per quam pen
tes eius de poſteritate gaudere
cupiebant. ꝯſtātet dixit ad eā.
Fruſtra tu conaris ⁊ tui. quoniā
preuidi te i ſtatu v̄ginitatis cer
tiſſime morituram. Quomodo
aūt hoc et q̄ mirā occaſione ſit
factum ipſamet puella nobilis
et omnes q̄ audiere mirati ſūt.
Eſt et gaudiū ſicut dicit beatus
auguſtin⁹ in libro ꝯfeſſionū q̄d
nō daē īpijs ſ; eis q̄ eū gratis
colunt. q̄d eſt ſola certa iocūdi
tas q̄d dicim⁹ gaudiū de cōſciē
tia bona et fide nō ficta. Hoc ſo
lo fere gaudio viuere putanē il
li q̄ mortem habēt i deſiderio ⁊
vitam i paciencia. q̄ vitā hāc pu
tant exilium. ⁊ terrene ihabita
cionis dulcedinē incolatū. hij cu
ſum mūdi reputant errorem. et
gaudium decipi dicunt fruſtra.
Vidi mulierē iuuenculā pulchrā
valde nobilem. et rebus mūdi af
fluenter pollentem. hec a puel
laribus annis viro nobili matri
monio copulata. cito poſtmodū
ſpreuit mūdū ⁊ i ſe oēs ꝯcupias
ānullauit. In domo mariti velut
ancilla humil̄ ſeruiebat. ⁊ tamē
vt m̄ vir eius dicebat. gracior
illi erat vxor i vili habitu q̄ in
pōpoſo. Hec vir tūc vnq̄ viſa
ē n̄ cū deuotis ⁊ bonis. ⁊ tūc ſolū
iocūditate mirābili replebatur.

Cū ergo vir eiꝰ aliq̄s dilectos
hoſpites ⁊ ſeculares haberet q̊s
ex more feſtiuare volebat deuo
tos aliq̄s occulte mādabat vt
vxorē hoſpitibꝰ letā redderet p
aduentū ⁊ ſocietatem illoꝝ. Con
ſummata autem in breui venit
ad mortē. Et cum diu ſine voce
et exterioꝝ ſenſuum exercicio ia
cuiſſet tandem ſupliciter ocul
eleuatis in cachinnum et riſum
maximum excitata eſt. et ſic re
pente emiſſo ſpiritu cū ipſa diſ
poſicōe ēdētis facies iubilo ⁊ le
ticia plena populo mirāte ēmā
ſit. Nulli ꝑaul dubio dubiū eſt.
qui illa ad ꝯſpectū āgeloꝝ aſtā
tium exultarē. Caueant tñ quā
tūcūqꝫ deuoti et pij ne ꝓprio mo
tu in morte gaudere videant.
ſed timore ⁊ reuerentia diem vl
timum exſpectare et ad hoc ex
emplum manifeſte enarrabo.
¶ Garnerꝰ q̄dā canoicꝰ regula
ris i mōſterio ſcī iohānis i vine
is apud ſueſſionē in gallia. vir
mire ſctātis ⁊ innocencie vt vi
dimꝰ añ mortem infirmitate g̃
uiſſima laborabat. Et ecce dya
bolus q̄ ſemp inſidiat calcaneo
nr̄o imiſit mētī eiꝰ preſūptuoſe
exultacōis tripudiū. ita ꝙ ling
ua ⁊ facies eiꝰ tanto iubilo ēſul
taret ꝙ omnes circūſtantes eū
crederēt iam celeſtem patriam
et gloriam intueri. et ꝙ omnes
ſancti in mangno deuocōis et
exultacionis ſpū eiꝰ exitum ex
ſpectabāt. Solus aūt q̄dā wal
terꝰ cognomīto paruꝰ magnus
tñ merito ſctātis de huiꝰ tripu
dio morientis tacitꝰ triſtabat.
Cūqꝫ moriēs agonizare icīperꝫ
ꝑ ſpaciū tpīs ab illa exultacōne
refractꝰ flere cepit vberrīe. Ad
eū ergo q̄dā ex frībus q̄rit cau
ſaꝫ triſticie poſt tātā exultacio
nē. Et ille. Facias m̄ conuētum
frm̄ tōliter ꝯuenire. Nec mor
frm̄ ēvt rogauit. Et mox oibꝫ
dixit. Heu kmi vidiſtis in me
ſuggerēte dyabolo vane et ꝑſūp
tuoſe exultacōis audaciā. ſꝫ non
pmiſit me piclitari mat mīe et
dña q̄ me redarguit ab inepte
vaītatis leticia et admonuit po
cius cū ſpei moderamine ⁊ dei ti
more diem vltimū exſpectare.
Vos autē frēs kmi deū rogate
vt m̄ de iſta noxa et alijs mul
tis ignoſcat ⁊ iudicꝫ me nō ſcdm
opa mea ſꝫ ſcdm ſuā miſericordiā
ſaluet me. Mox vt hec verba cō
pleuit ⁊ oēs rñdiſſent amē. ſo
lutis i fletū ocul exſpirauit. Et
ſꝫ q̄dem illiꝰ heſter digniſſime
recordamur que ſuper omnem
gloriam mūdi conſtituta dixit
qm̄ omnes iuſticie nrē q̄ſi pan
nus menſtruate ¶ Sꝫ ſꝫ nōdū

& ꝙ multos ĩ morte legimꝰ exul
taſſe·⁊ q̃ſi iam celeſtem patriã
preuenientes in iubilo dulciter
exultaſſe·⁊ hoc vt exemplo pa
teat audiamꝰ· ¶ Quidã frater
ordĩs predicatoꝝ in burgẽſi flã
drie domo fuit· Hic grauiter in
firmatus cuꝫ letiſſimo vultu ap
ꝓpiquare videret̃ morti·q̃dã fr̃
cum lacrimis flagitauit vt ſi q̃d
ꝯſolacõis accepiſſet a dño ſibi
dicere dig̃ret̃· Cui ille ſilere nõ
valens pre gaudio· Vere iq̃t ac
cepi q̃a dñs ipſe Jheſus ſe mor
ti mee p̃ñcialiter adeſſe ꝓmiſit
Cui frater et ego inq̃t per eun
dem dñm ꝯteſtor te vt m̃ digito
vel nutibꝰ innuas cum eũ vide
as p̃ñtem· Cui ille· Faciam iq̃t
libenter ſi q̃dem ꝑmiſerit dñs·
die poſtmodũ tercia morbo ing̃
ueſcẽte tabula pulſa ẽ·⁊ frẽs i
infirmariã cucurrerũt· Preſtolã
tibꝰ ergo et orantibꝰ fratribꝰ·
fr̃ moriẽs digitum cũ manu ad
certũ locũ extendit·et circũſiſ
ocul̃ cum cantu leniſſimo dicere
cepit· In galilea iheſum vidimꝰ
ſicut dixit nob̃ allã· quo finito
ſtatim exſpirauit· Qui vero p̃ñ
tes fuerũt m̃ hec eadem cũ gau
dio ⁊ lacrimis retulerũt· ¶ Ad
idem q̊ꝫ accidit vt ego et mecũꝫ
q̃daꝫ preſbiter ſancte vite cuiuſ
dam mulieracule paupcule domi
ciliũ intraremꝰ· erant ⁊ ibi duo
fratres ordĩs predicatoꝝ q̃ ea de
cauſa venerũt qua et nos· Et ec
ce caſu inuenimꝰ infantem iacẽ
tem ⁊ agonizantẽ i cunis· Nec
mora· videntibꝰ ⁊ ãmirantibus
nobis morte puer amariſſima
torquebat̃· angebatur vultu et
ocul̃ ⁊ caput anxiũ ꝯtorquebat
Subito paululum ocul̃ depreſ
ſis ⁊ iterum adaptis· ſuſpicere
in celum cepit·et adeo vehemẽ
tiſſime vultu membris et ocul̃
exultare vt riſus ⁊ cachinnꝰ eiꝰ
ſicut in tali puero audiri extra
domum clarius potuiſſet· et ſi
eius membra faſcia ſtrictius cin
gerent̃·extra cunas q̃ſi tripudi
ãs exiliſſet· Nec dubitauimꝰ
q̃ hec vidimꝰ vllo modo quin ad
viſionem ineffabil̃ glorie ⁊ con
tuitũ angelorum q̃ puris et ino
cẽtibus oculis apparebãt in ta
li puero tam dire et tam anxie
morienti cõtra naturam tal̃ ex
ultacõ ꝯtigebat· Quid autem
plꝰus de gaudio et nitore cõſciẽ
dicat audiamꝰ· Gaudiũ inq̃t ve
rum tm̃ ſapienti contigit· Eſt
eni elacõ ai· ſincera quedam et
mera leticia ſuis bonis vtenſqꝫ ſi
dentis·et hoc tm̃·ex v̓tute·con
ſciencia ꝓpenſiꝰ inſpirata· Nich
il eni iocundius conſciẽcia bona
Magna pars beatitudinis etiã

eſt in preſencia michil ſibi ī conſi
encia nichil in mente reſiſtere·
hanc ſolā vitam q̄etam diam⁹
quā itera⁹ mēte pacata īueim⁹·
Illud ergo eiciās qđ remordet
qđ angit qđ diſplicet qđ nullo
alio teſte arguit̄ n̄ te· Gaudiū
qđ foris eſt leui⁹ euaneſcat nec
ſtabili pede figit̄· illđ aūt qđ īt⁹
ē pmanz incōcuſſū et ſi mille ī
pulſibz q̄ciat̄· Hilaritate ergo
ꝛ nitore ꝯſciēcie apes fideliū glo
rientur vt in eis ſanitas īuiola
bilis ꝛ intermīnabilis ꝯfirmet̄·

Qz multo felicius ſit in preſencia peccata p penitenciā abluere q̄ꝫ in futuro· Capi·l·

Unt q̄ dicunt apes reui
uiſcē ſi ītra tecta hieme
ſeruēt̄· et ad ſolē verno
tempore reponant̄· Hic poſt p
ditā graciā q̄ vita aīe eſt virt⁹
vē peītencie denotat̄· quā vtiqꝫ
dn̄s p ezechielē ꝓphetā indicat
dicēs· Nolo mortez peccatoris· ⁊c
Tecta q̄ apes fideliū ſuare de
bent vnitas eccleſie eſt adūſus
quā porte īferi nō ꝑualebūt· dū
modo deſperacōne non fracte· ſo
li mie pocius q̄ꝫ iuſticie xp̄o ſpe
venie p peītēciā ſe cōponāt· vt
ſic cordis duricia q̄ī hieme fuga
ta peccati verna vnitatis tem
pere g̃ciā capiāt rediuiue· Nū

q̄d q̄ cecidit non reſurgz· Iſtis
clamat yſayas· Eleuare· eleua
re conſurge· Et paul⁹· Fidelis
ſmo et oī accepcōe dign⁹· ihs
criſt⁹ venit in mūdū pctōres ſal
uos facere quoꝝ pmus ego ſū·
Hic ergo vere peītēcie ſb meo
tempore exēpla facta ꝓponam·
¶ In g̃manie partib⁹ q̄dā nobi
lis comes ſꝫ ſtus pauper ſpoli
ator· ex miſericordiſſima pieta
te diuina graui īfirmitate ē cor
rept⁹ et amariſſima pfectione
contrit⁹· oīa ad reſtitucōez poſu
it q̄ habebat· ꝛ irremediabilibz
lacrimis cotidie lectū rigās an
gelos ac ſanctos dei ad īpetrā
dā miſericordiā īuocabat· Neci
bens vero corpori ſuo tm̄ ſuppli
ciū īgerebat vt talos pedū et
crura fracz ad lignū· ꝛ cutez ꝛ
carnē ac neruos violēta aſſidui
tate diuellerz· Aquā frigidam ī
hieme tāq̄ꝫ ad bibēdū acceptā·
clā pectori ſupfūdebat vt ī hac
glaciali frigore torq̄ret̄· Nec
diu poſt hec poſitus in agonia
tanto ſpiritu repletus eſt· vt ſi
cut criſtus de publicano euāge
liſtam ita et de iſto faceret pro
phetam· De ſeipſo enim p̄dixit
q̄ꝫ ſine purgatorio ad requiem
euolaret· et eo mortuo ac hein
rico rege defuncto· tota thurin
gia maximis calamitatibus

ſubiaceret, q͛ ita etiam factum
vidimus. ¶ Fuit ⁊ alius nobil'
eiuſdē patrie miles ſ; p̄do peſ
ſimus. ſ; poſt annos plures ad
penitencie lamenta conuerſus. ⁊
facta reſtitucōne ad heremū tn̄ſ
ijt. et ibi multa inedia macerā
cius ſe ipſū per ſe vel per ſocium
omni interdū veſpere cum flam
mea ardētis candele cera iaudi
to paſſionis genere cruciabat.
Hic ꝓpter ſecuriorē vite modū
ad predicatorū ordinē tranſiens i
mirus geſtis claruit ⁊ exēplis.
¶ Venerabil' et deo digni magi
ſtri bonifacij quōdam lauſanēſ
epiſcopi relacōne cognoui veredi
ca q̄ quēdam nobil' ſue dyoceſ. ve
natum circa mōtes alpiū p̄gēs
familiā ſuam inclinata iam die
cum canib; ꝑdidit ſoluſq; i ſil
uam eſt reuerſus. Illo ergo horrē
de ſolitudinē et ſi q̄d audiret di
ucius expectāte tandē duos ex
canib; auſcultat quos venabulo
inſonāte ꝯfortās. reptando ma
nib; et pedib; ad locū conatur
aſcēdere vbi latrātes caniculos
audiebat. At vbi cum difficulta
te puenit īuenit locum planum
pulchrū valde atq; gramineum
intra montes. In quo q̄ſi hoiem
magnū et elegantem forma fa
cietenus ꝓſtratum videns duas
clauas ferreas ad vtrūq; latus
iacentis horrentib; oculꝫ ītuer.
hūc mirus plagis et vulneribus
cruētatū. dicti duo canes venati
ci latratib⁹ circuibāt ſ; mox ad
ꝯſpectum domini ſui militis ob
muteſcit; poſt horrorē aūt aſ
ſumpto ſpiritu proſtrato dixit.
Si ex parte dei es loq̄ris ⁊ q̄s
ſis aut vñ venens edicito. Cui
ille: ex ꝑte dei ſū ⁊ ordinacōe di
uina tibi tal' appareo vt in me
miſero penitencie ſumas exem
plum. Mortuus ſum licz tibi cor
poral' appaream. Miles fui vi
uens peccator immaniſſim⁹ ca tē
peſtate qua richard⁹ rex āglie
contra philippū regem francie ꝓ
lia concitauit. In illa ergo expe
dicione que a brabantigenis i
pictauia ⁊ gaſconia facta ē ego
infelix luxurijs homicidijſq; de
bachabar. nec i hijs alicui ꝯdi
cioni vel ſexui flexus miſeracōe
peperci. Medio igit' tp̄e validiſ
ſimam febrem acutam incurri et
tamen nec tunc ꝯtrit⁹ ſum nec
confeſſus: nec xp̄i corporis ſa
cramēta ſuſcepi. Inſtante aūt ho
ra mortis obmutui. ⁊ ecce ſuper
ſperatum miſericordia diuina ꝓ
uent⁹ ſum et valida ꝯtricōe cor
dis pmot⁹ q̄ licet loq̄ nō poſſē
tamē lacrimas excuſſi. ⁊ i hijs
vitam deo propiciante finiui.
Nec mora: defunct⁹ ſū. ⁊ duob⁹

demonib⁹ traditus neqſſimis inſtar clauarū iſtarum ferrearū tormentis vſq; in diem iudicii cruciandus. Et hodie quidem per aſcenſum mōcium iſtorum meam miſerā animā īpulerūt. et iterū per abrupta eorū eam cū dictis clauis ferreis precipi tem depulerunt. Scias tamen tormētum iſtud tam magnum ⁊ tā diuturnū ſpe venie quā in fi ne mundi habiturus ſum mira biliter releuari. Nec mora. vbi ſpiritus ille verba iſta finiuit cor pus qd videbat̄ aereū cū dictis clauis ferreis q̄i fum⁹ euanuit. Miles aūt q̄ hec viderat ⁊ audi erat a rapinis pauperū ⁊ mala vita conuerſus correcti⁹ āmodo vixit. ⁊ multos alios peccatores ad exempla penitencie ſua nar racione pmouit. ¶ Alius ī theu tonia multis rapinis ⁊ cedibus per patriam debachat⁹ capt⁹. ad decollandū poſitus. petiuit a iudice ⁊ optinuit tp̄s ꝓlixius penitendi. Et mox aſtanti iuue ni conſobrino ait. Si vere amic⁹ es. cooperātor eſto michi miſero in ſalutem. Affer obſecro iſtru mentū ferreū qd dentax diciť quo femine ſubtiliāt linū ſuū. Quod vt factū eſt dixit iuueni. Succeſſiue michi man⁹ vlnas brachia vſq; ad hūeros. pedes vero et tibias et crura vſq; ad nates. poſtea genitalia aures oculos naſum labia. caput aūt ad vltimū amputabis. Juuene igiť ⁊ ſi cum dolore qd rogatus fuerat exſequēte. penitens ipe vnūquodq; mēbꝝ ante q̄ҏ cruciare tur inſtrumenti ferrei dentibus per īflexiones multiplices ⁊ p validas diucius affligebat di cens. Hic penam veſtram pro pte viliſſima mēbra ſuſcipite. quibus actu nephario ſcelēa p petraui. et deum creatorem me um offendi et redemptorem. Ex tremo igiť poſt omnē penā tūi co corporis cum ſolo capite ſup ſtite hilari vultu dixit. Optinā tormentum iſtud qd ēſpectu ſce lerum meorum paruū ſuſtinui. reiteārē ſemel iterum ac tercio liceret michi miſerrimo. ⁊ ī eo diucius cruciari. Et hoc dicēs orat cum lacrimis populum cir cumſtātem ſe quatenus ſibi mi ſero in elemoſinis pauperū et oracionibus ſubuenirēt. Hijs di ctis extendit caput. ⁊ mox a iu uene decollatur. Sꝫ hinc forte dicet quis neceſſariam qui mor tem et ſi penaliorem accepit. quid meruit. Quanta etiā er ga tales peccatores diuine ſit mīe magnitudo. glorioſus pater auguſtinus in libro collacionū

cōtra nouatum inſinuat dicēs.
Queamq; neceſſitas cogat ad
penitenciam nec quantitas cri
minis. nec breuitas tpis. nec vi
te enormitas. nec hore extremi
tas. ſi pura fuerit volūtatum mu
tacō excludit a venia. ſʒ ī ampliſ
ſimos ſin⁹ ſuos mr̄ karitas reū
tētes ſucipit ꝓdigos. ⁊ velit no
lit nouat⁹ hereticus. ſemp vere
peitentē ſuſcipit criſt⁹. Et ali
as idem dicit. Poſt adulteriū
ꝓdicōnem ⁊ hoīcidiū dauid dix
it. peccaui. ⁊ nathan a dn̄o miſ
ſus ſubiculit dicēs. trāſlatum ē
peccatū tuū. O dulce verbū pec
caui. O tres ſillabe que portas
apiūt paradiſi. Aude ergo dice
re peccaui. non te terreat pudor
hoīs nec timor dyaboli. nec deſ
piracio pro pctō enormi. Quid
peitenti non ignoſcat cum effu
ſus ē ſanguis ignoſcat. Quis
hoīcida deſperet. cum in ſpem re
ditur⁹ eſt a quo xp̄⁹ occiſus ē.
bene ⁊ optime dixit. Aliter enī
nec maria magdalena veniam.
nec petr⁹ fiduciā nec paul⁹ grā
am ipetraſſʒ. ¶ Adhuc ⁊ ſi ſup
uacue ꝓbādū q̄ddā qđ nr̄o tpe
accidit. fideli relacōe traditū nō
ſileo. Ad illū venerabilem virū
magiſtrum petꝝ de corbuel ſe
nonēſem archiepiſcopū q̄dam
peccator q̄ ꝓpam filiam oppreſſe

rat violenter gratia cōfeſſionis
venit. Cōfeſſus igitur ī maxima
et mirabili ɔtricōe et lacrimis
quefiuit. ſi nūq̄ poſſet vllo dolo
re vel pena a dn̄o veniam impe
trare. Cui preſul. Ita inq̄t indu
bitanter ſi peitenciam ſubire vo
lueris tāti mali. Et ille vehemē
ter exclamans. Volo inq̄t et ſi
mille mortes me ſuſtinere volue
ris. Collacrimatus ergo infeli
ci ymmo iam feliciſſimo pcc̄ori
Et ego īq̄t ſeptennē tibi tm̄ pe
nitencie penam impono. Tūc
ille. Quid ē ait q peitētiā tm̄
m̄ flagicioſiſſimo ſeptennem ī
iungis. q̄ ſi viuerem vſq; in finē
mundi tantū facin⁹ penis innu
merabilib⁹ diluere non valerē.
Cui preſul. Vade inq̄t ⁊ tres tā
tū in pane et aqua ieiuna dies
Tūc amplius ille plorans ⁊ cō
tūdens ſe. rogabat vt peitenti
am iniūgerꝫ ſalutarem. Supra
modū ergo admirat⁹ et hylara
tus epiſcop⁹ tandem diffinitiē
precepit homini vt abiret. et
vnū tm̄ pater noſter diceret.
ſciretq; ꝓ certo peccatū iā eſſe
dimiſſum. Nec mora. dictum il
le eiulatum emittens et in ter
ram ꝓcidens expirauit. Nec du
bia fides ē ſicut deo dign⁹ epiſ
copus poſtea ꝑdicauit. quin idē
peitens ſine vlla alia purgato

rij pena tm̄ validiſſima cōtria
one purgat⁹ ad gloriam eu ola
uit. ¶ Et qm̄ multi ſunt qui ad
religionem ī morte ꝯfugiūt. q̄d
eis habit⁹ ordinis valeat ī vlti
ma neceſſitate ſuſcept⁹ dubita
re plurimi voluerunt: exemplū
ad hoc indubitabile et ꝯgruen
tiſſimū enarrabo. Et impie q̄
dem nonnulli r̄ligioſoꝝ in extre
movite penitentib; hitū negaṙ
ſolent: quaſi tūc indigni ſūt re
cipi qui nequaq̄ validi intrare
voluerunt. Criſtus norma iuris
omnimodi ſero penitentē ī cru
ce latronē; paradiſi ianuas coī
tem introduxit. Sicut ſup̄ dcō
waltero de meyſenborch fratre
ordinis predicatoꝝ narrante ꝯg
noui. ¶ Cōtigit q̄ quidā; mag
nus p̄poſitus ciuitatem meyden
burgenſem veſpere quaſi ī craſti
num receſſur⁹ intrauit. Et ecce
in p̄mo ſomno ſubita īfirmitate
compulſus p̄orem fratꝝ predica
torum cū feſtinacōe mandauit.
Venientem ergo p̄orem rogauit
p̄poſit⁹ iſtanter cū lacrimis vt eū
reciperet ad ordinem ꝛ mox veſti
ret. Cui p̄or Cras inq̄t fiet: q̄a
ī hoc frēm cōſenſus eſt req̄red⁹.
Et p̄poſit⁹. Scio inq̄t ſcio quid
ſentio: Craſtinum vix habeo. Si
diligitis ſalutem aīe mee feſti
nate recipere penitentem: quia
cert⁹ ſū q̄ in ſeculo nō ſaluabor
Vt g° incōſtanciā vite p̄or vidit
percepit domum excitauit ꝯuen
tum req̄rit ꝯſenſū. Alligat ſuffi
cienciam vite ad ordinem etiam
ſi adhuc adviuat. Annuit mox
cōuent⁹. defert infirmus in do
mum receptus. induit. coicat. ī
vngit. ꝛ an̄ diem vita defūgit.
Nec mora. in monaſterio prox
imo cītati q̄dam monial' vidit
in ſomnis quēdam p̄rēfamili
as ī loco cōmodo r̄ſidere ad quē
cū multi frēs ordis predicatoꝝ
q̄i poſt laborem p̄ denario diur
no accedere viderētur. extremo
q̄dā; ignotus frē tarde tū ꝓten
dit manū vt denariū acciperet
tanq̄ frater, quē p̄rfamilias di
ligenter intuitus: denariū inq̄t
ſed non modo accipies multas
p̄us r̄medijs expurgādus. Hec
cum dicta monialis preſbitero
mōſterij recitaſſet. queſiuiſſet
q; ſi quis frēm predicatorum de
fūct⁹ eſſet: tūc p̄ſbiter ſe fuiſſe
de veſpere in domo fratꝝ infir
mū vl' defūctū neīnē inueniſſe
r̄ſideret. Mane poſt p̄māvit ſ̄b
p̄or frēm predicatoꝝ qui ꝓmiſe
rat predicaṙ conuentui. dixitq;
p̄dicaṙ ſe non poſſe: q̄a defūcti
talis fr̄is ſepulture intreſſe de
beret. Ita ergo verificata eſt p̄
dicta viſio monial' et manifeſte

mōſtratū ē· q̄a multū ꝓdeſt colla
t⁹ hīt⁹ peītenti dūmodo ꝓuā ſi
erit mutacio volūtatis· ¶ Eſt ⁊
aliud ingens malū ī q̄buſdā re
ligioſꝭ q̄ ī recipiendis apoſtatis
penitētibꝫ nimis difficiles ſūt
et īmites· Noui quēdā fratrē
ordīs predicatoꝝ lr̄atum ⁊ mag
num q̄ cū apoſtataſſet ab ordīe
⁊ ḡuiſſima īfirmitate correct⁹·
regreſſū ad ordīeꝫ peteret nec
impetrarꝫ· ī pacīētiſſime deſpeā
t⁹ mortuus eſt· ⁊ apparuit ī aq̄
tia monaſterio brabācie gallice
ſanctiſſime moniali· oſtendens
ſe ꝑpetue ɔdemnatū ſicut ab ip
ſa eadēꝫ accepim⁹ q̄ hoc vidit·
Et ego q̄dem dico ꝙ nollem illi
in morte penitenti ordinē vel ha
bitum ꝓ cūcto auro arabie dene
gaſſe· credo enim ⁊ cert⁹ ſum ꝙ
occaſionem illi mortis perpetue
prebuerūt· q̄ ei in extremo vite
periculo miſericordiam negaue
runt· Rogo ergo et ɔteſtor oēs
ꝑ aſperſionēꝫ ſanguinis domini
noſtri iheſu criſti· vt tale q̄d ca
ueat omnis ordo· q̄a ſicut pro
peccato achor quōdā elect⁹ dei
populus flagellatus eſt· ita et
nunc pro tali exceſſu q̄ tamen
maior in īfinitum eſſe dinoſcit᷑·
Quid enī regula aurea vel palli
um coccineū ad aīmā criſti ſan
guine precioſo redemptā· Nec
tantum ſolus delinquēs q̄s· vꝫ
etiam tot⁹ ordo vel cōſenciens ꝉ
diſſimulans flagellat᷑· Diſcāt
ergo apes fideliū ⁊ ſi q̄n morue
per peccatum· intra tecta eccle
ſie per bona interim opera ꝑma
nere· nec frangi deſperacōne vel
tedio· ſi mox plene ad libitum
in viuidum robur gracie non re
ſurgant· A peccatis igit᷑ mortali
bus primo cum v̄tute reſiliant·
deinde cōſciencia ſtimulati hūi
liter ɔteramt᷑· vt hinc ɔfeſſione
cum lacrimis vel dolore per peī
tenciam reuiuiſcant· Q̄nte aūt
prudencie ſit penitenciam age
re in hac vita exemplum ſubſe
quens demōſtrabit· ¶ Erāt vir
fidel ⁊ bonus ſicut predict᷒ ma
giſter albert⁹ frater ordīs pre
dicatorum· ſibi ab hijs q̄ rem fa
miliariter nouerāt traditum re
ferebat· q̄ poſt diuturnā peīten
ciam quā ſan⁹ fecerat incidit in
languorē grauiſſimū· quo ꝑ an
num nō modice tribulat⁹ roga
uit cum lacrimis dn̄m vt tanto
dolori finē īponēt data morte·
Nec mora· miſſus ad eum āge
lus domini dixit ei· Exaudiuit
dominus precem tuam· ſꝫ eligas
q̄duis· Aut tribus diebꝫ purga
torij pena torq̄beris ſi nūc diſ
cedis· aut ſi adhuc per annum
in lāguore manere volueris· ſine

vllo purgatorio ad ſuperos euo labis. Tūc ille preſentem penā recolens. nec futurā aduertens. reſpondit. Mori potius eligo. et nō tm̄ tribus diebus ſ; quantum domino placuerit in purgatorio tabula ri. Fiat inquit angelus ſm verbū tuum. Nec mora. languens morte ſolutus eſt et eius anima ī purgatorio deportata. Uno ergo ex acto die. venit angelus ad locum purgatorij vbi anima torquebatur et dixit. Quid nunc agis o anima que pro languore vnius anni tribus diebus elegiſti in purgatorio detineri. Cui aīa. O ſeductor inquit non angele. qui me ī penis multis annorum circuit pro tribus dierum ſpacijs fefelliſti. Et angelus, non mouā inquit. ſ; ineſtimabili tortura decepta es. quia nō niſi vnū diem de tribus ī purgatorio exegiſti. Tui tamen adhuc ſi retractare volueris dominus miſeretur vt ad corpus tuum quod nōdum ſepultū eſt reportearis. et per annum vnū languorem quem expertus es paciaris. Cui anima. Annuo inquit vt non per vnum annum tātum ſed vſq; in finem mūdi languore etiam detinear acriori. Hoc dicto anima reportatur ad corpus et per annum in languore detenta. multos quibus hec retulit ad penitētiā animauit. et poſt vnum annum iterato defuncta tranſit ad ſuperna. ¶ Proinde circa ānum milleſimum. cc. xxvi. incarnacōnis dn̄ice res mirabilis accidit in opido niuellenſi. In hac vrbe vt pluribus ab huc notū euiuentibus mulierum deuotarum que begine dicunt nunc late diffuſa per orbem religioſitas inchoauit. Harū plures que magis ſpirituales erant igne ſacro acriter ſunt accenſe. et hoc in membris tantum in quibus magis peccauerant poſtq̄ ad agnicionem venerant veritatis. Alie in lingua contra ingluuiem vel loquacitatem. Alie in auribus contra ſuſurrium. Alie in manu contra opus illicitum vel contactum. Alie in pede vel tibia contra inmoderatum diſcurſum. atq; alie in pectoris medio contra cogitaciones turpes vel temptacionum conſenſum mirabiliter torquebantur. Et hoc per tempus ſm maius et minus quo peccatis et negligencijs fuerant irretite. In eccleſia ergo ſancte gertrudis virginis deportate extincte ſūt. et membra que ignis exuſſerat. vt in alijs conſuetum eſt denigrata. ſpeciali miraculo contra naturam ad colorem et formam et

vigorem priſtinū redierūt. Et
ne hoc caſu ⁊ non miraculo fieri
ꝓbaret. q̄dam puella vite ſecu
laris de ſuburbio niuellēſi alla
ta ē igne ſacro ſuccēſa clamās
⁊ dicens. O ſancta ghertrudis
v̄go. beghina non ſū vt q̄d ego
ſuccēdor. Nec mora. man⁹ ei⁹
adusta cum parte brachij a par
te reſidua cecidit q̄ſi carbo. Et
hoc velut beata ghertrudis pu
elle maīfeſto miraculo oſtēderz be
ghina non eſt ⁊ ideo tibi ſicut be
ghine non fiet. Plures ex hijs
que dicto modo curate ſūt vidi
mus poſt et ante. Beati ergo ⁊
felices illi ſunt q̄ hij ⁊ non ī futu
ro peccata luere meruerunt.

Qr totā vitā ſuā xp̄ian⁹ exer
ceat ī gr̄a ſeptiformis ſp̄us ⁊
decalogo legis. Capitulū. li.

Vita apū lōgiſſima ſep
tēnis. nūq̄ aūt vltra.
x. annos durare poſſūt.
Quid aūt in ſeptenario nume
ro. niſi ſeptiformis gr̄a ſpiritus
ſancti. ⁊ q̄d ī denario. niſi legis
decalog⁹ deſignat. Ex hijs duo
bus tota vita pendet xp̄iani.
In hijs verſent apes fidelium.
preter hec nil libeat. nil liceat
in hac vita. Mandata tibi ſint
quaſi forma vite mortal̄ et mo
dus. ⁊ ex hijs ēſultat gracia ſep
tiformis. Et vide qualiter. vt
ſaliat ſpiritu ſapiētie quo ad
deum homo regatur interior ⁊ ad
cōtemplacōez diuini cult⁹ vali
dius accendat. Spiritu vero ī
telligencie in neceſſarijs vite q̄
ad proximum pars mentis in
ferior ordinet. ⁊ ad ſui regimen
homo interior gubernet. Spiri
tu aūt ꝯſilij ſup precepta vtuen
dat omnia ⁊ det pauperib⁹. nu
dum xp̄m ſeq̄t nudus. terre
nis altior extollat. Spū vero
fortitudinis ꝯtemptis ꝓſperis
contra aduerſa et aſpera ſolide
tur. Spiritu aūt ſciētie legem ī
plere feſtinz in ꝯpage caritatis
per vnitatem pacis et fidei con
iungat. Spiritu vero pietatis
per cōpaſſionem liq̄fiat et mol
leſcat vt in omnib⁹ et ꝑ omnia
pietas ordinet. Poſtremo ſpiri
tu timoris pond⁹ anima capiat
in propriū moderamen et ꝑ hoc
ī ea om̄is rubigo peccati ⁊ ma
cula deſtruat. Et hec ſeptifor
mis gratia ſm. vij. ꝓꝓetates vl
effect⁹ ignis q̄ ſpiritū ſanctum
ſignificat diuerſitatem dr̄ no[illegible]
ī eodem ſpiritu plenius opat.
Et hij ſeptem effect⁹ vel ꝓꝓeta
tes ignis ſunt q̄bus ſignantur
actus ſpirit⁹ ſancti i. vij. donis.
Retrograde tñ ponūt vt prim⁹